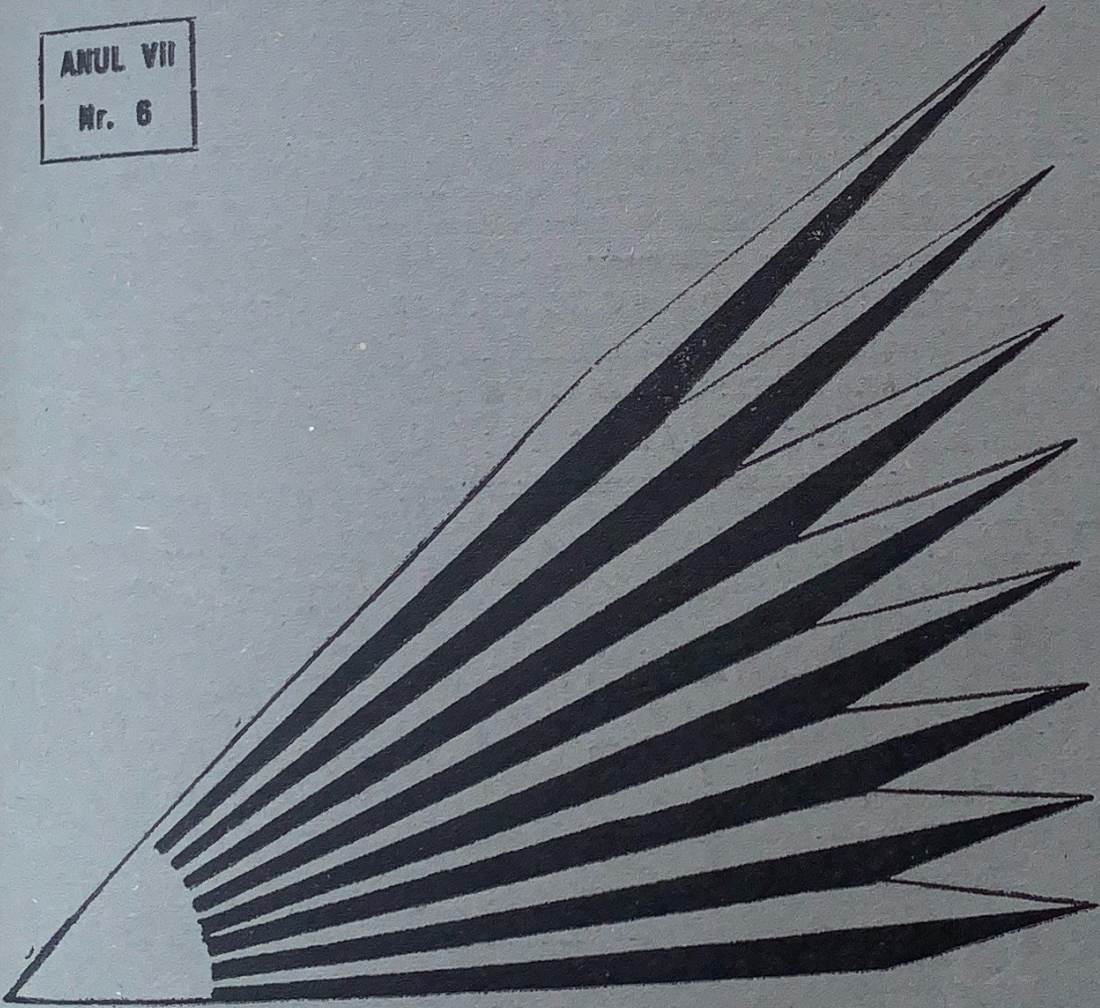

ANUL VII

Nr. 6

VLASTARUL

1917

„VLĂSTARUL“

REVISTA LICEULUI „SPIRU HARET“

APARE ODATĂ PE LUNĂ

COMITETUL DE ELEVI:

CONST. ERBICEANU, C. SPERI, BARBU DAVID, MIHAIL CIOC, MIRCEA BUESCU.

Sub conducerea d-lui profesor **GEORGE MARINESCU**

REDACȚIA ȘI ADMINISTRBȚIA: LICEUL „SPIRU HARET“, STR. ITALIANĂ 31, BUCUREȘTI.

ABONAMENTE: PE UN AN 100 LEI

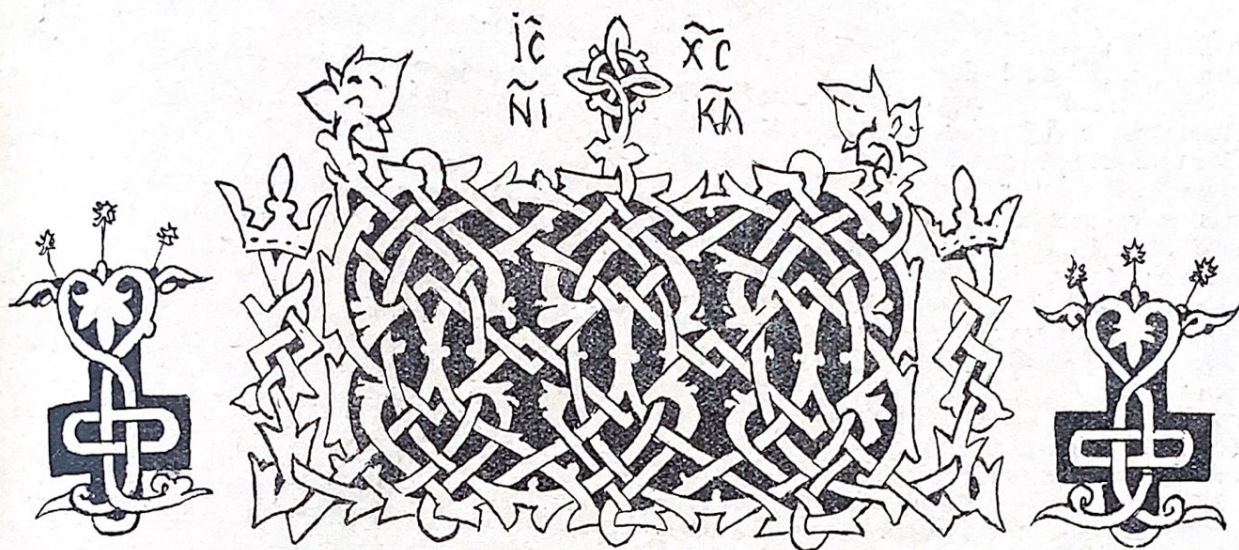
ACEST NUMĂR 10 LEI

ANUL VII, Nr. 6.

1931.

SUMARUL:

Slavonismul în ci- vilizația Români- lor	de Radu Mărculescu, clasa VI-a A.	Liniște	de Sorin B. Rareș, liceul Sf-tul Sava.
O scrisoare	„ P. Maxim.	Manifestări cerce- tășești la liceul nostru	„ Emanoil Dumitrescu.
Frumoasa Italie	„ Radu V. Haneș.	Anatomia și arta plastică	„ Mihail Gérard Cioc.
Cestorul	„ Emanoil Dumitrescu, clasa VI-a A.	Constituția materie	„ N. Acikgheozian.
Oda bătașilor e- lectorali	„ I. Georgescu.	Rubrica matema- tică	„ N. Acikgheozian.
Cântec de leagăn	„ Sorin B. Rareș, Liceul Sf-tul Savii.	Revista Revistelor	* * *
Poezie modernistă	„ I. Georgescu.	Cronica dramatică	* * *
Comoara regelui Dromichet	„ Mircea Buescu.	Cronica muzicală	* * *
		Pagina jocurilor	de Frenkel.

SLAVONISMUL IN CIVILIZAȚIA ROMÂNILOR

DACA aruncăm o privire generală asupra trecutului Românilor, constatăm că dintre toate popoarele cu care, în decursul veacurilor neamul nostru a venit în contact, acei cari au exercitat asupra civilizației noastre influențele cele mai hotărâtoare, au fost fără îndoială, Slavii.

Nu e vorba aici numai de o oarecare influență asupra limbii, mărturie a îndelungatei conviețuiri cu acest popor, pentru că Slavonismul nu a schimbat numai înfățișarea graiului dar și a întregii civilizații românești.

Asupra vieții noastre politice, bisericești și culturale din trecut, curentul slav a lăsat în urma lui un întreg cortegiu de consecințe care numai spre folosul nostru n'au putut fi. Cea dintâi influență a slavonismului a fost desigur asupra limbii; căci pe deoparte conviețuirea aceasta a determinat formarea diferitelor dialecte: daco-român, macedo-român, meglenit și istriean, ale căror asemănări în ceea ce privește structura internă, denotă că s'au format împreună și înainte de venirea Slavilor, iar pe de altă parte s'a modificat foarte mult lexicul, prin introducerea a o mulțime de cuvinte slavone.

În vocabularul limbii române, elementul slav ocupă locul cel mai important — în ce privește uzajul, cuvintele slavone rămân pe un plan secundar, cele de origine latină fiind mult mai întrebuintate. Ori cât am fi de puriști în privința latinității noastre, nu putem contesta un oarecare farmec, cuvintelor de origine slavonă.

Cele latine, după mii de ani de întrebuintare, în afară de tocirea formei și schimbarea sensului și-au pierdut oarecum și din vigoarea lor.

Astfel că influența unei limbi tinere, plină de viață, deși mai rudimentară a fost poate favorabilă limbii ce abia se născuse, dându-i vigoarea pe care nobila și majestoasa limbă latină n'o mai avea.

Comparând cuvintele latine: *corp* și *glorie* cu sinonimele lor slavone: *trup* și *slavă*, vedem că deși de aceeași valoare din punct de vedere al sonorității, cuvintele slavone sunt mai expresive și mai plastice.

În afară de coloritul specific, slavonismul a dat limbii noastre o dezvoltare deosebită de a celorlalte limbi neo-latine.

Influența slavă nu s'a oprit aici.

Prin așezarea lor, Slavii, nu numai că au răzlejit pe Români prin toată peninsula Balcanică, dar au rupt toate legăturile dintre strămoșii noștri și popoarele romane din restul Europei.

Din sec. VII, poporul și graiul românesc formate deja, se dezvoltă independent de lumea latină, de care masa slavă ne despărțise; De atunci putem spune, că se începe istoria noastră națională. Istoria Românilor în Evul Mediu!

Va fi în totdeauna considerată ca o enigmă asupra căreia, doar ipoteze bazate pe cercetări filologice s'ar putea face.

Societatea noastră de atunci e învăluită în faldurile cețoase ale uitării și nimic altceva decât știința cuvântului n'ar fi în stare să scormonească în cenușa timpului, spre a ne reconstitui trecutul. Cu toate acestea istoria ne prezintă Principatele Române, ca fiind așezate pe baza unor vechi ducate, cu legiuri și întocmiri romane de secole și având în fruntea lor bătrâni *judecători* sau *juzi*, după modelul Gintei romane.

Nu este iarăși exclus ca în cazul conviețuirii cu Slavii, și mai târziu în urma raporturilor cu Sărbii și Bulgarii să fi suferit din partea acestora influența de organizare în State.

Denumirile de *eneaz* și *eneaze*, *voevod* și *voevodate*, *jupan* și *jupe*, ne-ar putea face să inclinăm spre această părere. Dar dacă influența slavă asupra întemeierii primelor voevodate românești este nesigură, în schimb nu mai încap nici o îndoielă, că în ceea ce privește administrarea lor, vechii noștri voievozi, au luat ca model statele bulgărești și sârbești dela sudul Dunării, cu ai căror conducători au fost adesea în raporturi de rudenie.

Asupra vieții noastre bisericești și culturale însă, curentul slavon s'a manifestat mai puternic decât asupra oricăreia altfel de activitate. Dintre toți Slavii, Bulgarii sunt accia cari cu timpul, datorită desigur, mai mult unor împrejurări, decât aptitudinilor lor de popor cultural, ajung să aibă o indiscutabilă autoritate asupra noastră, pe acest teren.

Organizația bisericească o datorează Bulgarii fraților Metodiu și Kiril, care totodată pun bazele culturii bisericești slavone. Limba bulgărească liturgică sub influența limbilor slave vechi și grecești, care o schimboră mult, devine așa numită *limba slavonă*, un organism destul de bun pentru răspândirea culturii acesteia. Vechile orașe romane dnă mările Dunării, (Durostor, Navae, Naisos, etc.) care odinioară fuseseră centre de cultură latină, devin acum episcopate ortodoxe, sub conducerea monahilor bulgari, de unde preoții sau vâdicii noștri, veniți pentru hirotonisire, se întorceau în țară, odată cu darul sfânt al preoției și cu literatura slavonă.

Organizația bisericească, precum și înființarea primelor mănăstiri din Principate, o datorăm tot slavonismului.

Odată cu înființarea primelor Principate, limba slavonă care se introdusese în Biserică, pătrunde și în cancelariile domnești. Mănăstirile au fost în îndepărtatele vremuri ale Evului Mediu, nu numai locuri de pioasă reculegere sufletească, dar și focare de civilizație pentru barbarii obiceiuri și așezăminte ale societății medievale. Tot în aceste mănăstiri apar și primele preocupări de cultură. Căci unde s'ar mai fi putut ivi cultura în acele timpuri turburii și nesigure, decât în liniștile și singuraticile mănăstiri, presărate pe dealuri și văi pitorești?

Si unde alt undeva, decât în cadrul p'os al mănăstirii ar fi putut ridica bătrânul monah laudă și preamărire lui Christos, din Cartea sa groasă scrisă cu multă trudă de el și împodobită cu fel de fel de chipuri de apostoli și sfinți?

Acți în vechile mănăstiri, inezstrate cu dani și bogate ctitorii din partea cuvioșilor voievozi și boieri, se înființează primele noastre școli și se scriu primele cronici, din care s'a țesut istoria neamului nostru. Acți se copiază cărțile sfinte, în sute de exemplare de către scriitorii sau diaci, împodobite

cu inițiale, chenare și vignete de rară frumusețe și legate în scoarțe groase de aur și argint lucrate cu multă artă. Acți se ivesc primele manifestări ale ornametalei, picturii și muzicii. Pereții vechilor mănăstiri sunt acoperiți cu fresce în stil bizantin, reprezentând figuri de sfinți, ce în culori discrete, pe un fond azuriu, își produc o profundă emoție, estetică și religioasă.

Răsândirea tiparului a ridicat literatura slavă la apogeu, dând totdeauna și limbii noastre prilejul de a se afirma. Diferitele mișcări religioase ale Apusului, care aveau ca țintă, introducerea limbii naționale în biserica desteptată pe Români din somolența culturală de până atunci. Slujba bisericească începe a se face în limba română și se traduce diferitele cărți religioase, tipându-se chiar unele din ele.

Nu poate fi însă vorba de o cultură românească, proprie, atunci când literatura este alcătuită numai din traduceri cuvânt după cuvânt, al căror sens deseori lipsește și a căror limba este foarte greoaie și încălțită, din cauză că păstrează particularitățile sintactice ale limbii slavone. Cultura slavonă mai dămină la noi și după dispariția limbii slavone, exprimată însă prin graiul românesc. Ea nu făcuse altveea decât să lăpede haina ei proprie pentru a îmbrăca pe acia românească.

Adevărata cultura românească nu începe de cât atunci, când apar primii noștri croniciari, primii noștri scriitori originali, a căror limbă e graiul neaș al Românilor.

Limba și literatura slavă s'au dus în fine după planurile noastre, dar *consecințele* unei atât de îndelungate stăpâniri culturale, din nenorocire n'aveau să dispară așa curând și nici să fie prea ușoare. Sub prestigiul ei de limbă sfântă, limba slavonă a paralizat orice mișcare culturală a Românilor, zădărniciind astfel cu 700 ani, nașterea culturii românești. În când aceasta în fine, isbutese să se afirme, ea era prea plâpândă, penșu a putea lupta contra maturii culturii grecești, care în sec. XVIII, prinând rădăcini în țările noastre, își exercită nefasta-i influență.

E drept că și în alte țări, limba bisericească era alta decât limba poporului; cu toate acestea cultura lor nu a avut de suferit nimic, ci dimpotrivă. Oare în biserica și în cultura din Franța n'a săpănit până în timpul lui François I, limba latină? Dar această limbă bisericească avea un trecut glorioș; ea era și limba nemuritoarelor opere ale lui Ovidiu, Virgil, Horațiu, etc. și altor scriitori antici. Cercetările vechilor manuscrise latine ce se păstraseră în bibliotecile mănăstirilor din Apus au format simțul estetic al pioșilor monahi din Evul Mediu.

Limba latină astfel oferea cunosătorilor ei posibilitatea cunoașterii culturii antice, din a cărei imitare s'a născut renașterea. Ea a mijlocit deci ivirea culturii naționale.

Noi însă nu ne-am putut bucura de același pri-

vilégiu. Care opere ale literaturii slave ar fi putut forma gustul estetic al cunosătorilor ei?

Limba slavonă, ale cărei baze se puseseră nu de mult, n'avea nici pe departe trecutul vruenicia din limbile clasice. Literatura ei era compusă în majoritate din traduceri religioase, din al căror fond sec și formă searbădă n'a se vedea nici cea mai mică preocupare de frumos.

Limba liturgică slavonă deci nu a putut să ne ajute la crearea unei culturii și arte naționale.

Astfel că în timpul când exigențele artistice deveneau din ce în ce mai accentuate, nouă ne lipseau o cultură, care să corespundă spiritului neamului nostru, care să reprezinte idealurile și concepțiile noastre în artă.

Avem nevoie de o cultură, care să se potrivească sufletului românesc și pe care neavând-o a trebuit s-o împrumutăm dela poporul francez, cu care avem pronunțate afinități sufletești.

Întreaga cultură românească din epoca de 'nflorire este luminată de ideologia franceză revoluționară.

Romantisul francez găsește un puternic ecou în poezia românească din secolul al XIX, care dacă ar fi urmat drumul *anacronic*, cu siguranță, că peste sute de ani ar fi ajuns acolo unde se găsește azi.

Formată după modelul culturii franceze, după cum și aceasta odinioară se formase după modelul celei antice, cultura românească din secolul al XIX răsăornă în Principatele noastre subreda construcție a culturii grecești, depărtându-se de calea *neogrecismului*, deschisă cu multă greutate de poeții Vacărești, rupând totdeauna și ultimile legături cu trecutul slavon reprezentat prin scrierea cirilică.

Dacă limba literară contemporană se bazează pe tradițiile limbii lui Coreși, conștințite de Mitropolitul Simion Ștefan și Varlaam, respectate cu evlavie de vechii noștri croniciari și transmise scriitorilor secolului trecut, din nefericire cultura românească de azi nu are la temelie ei caracterele culturii românești de odinioară.

Nefind întemeiată pe vechi tradiții și neavând un drum fix de urmat, cultura noastră e predispusă mereu să fie influențată de noi curente străine, literare și artistice, cari îi pot fi dăunătoare, mai ales în timpurile noastre de desorientare pe teren cultural.

Văjnic apărător al ortodoxismului, curentul slavon, dacă ne-a îndepărtat dela cultură, în schimb — trebuie s'o recunoaștem — ne-a păstrat credința și îndirect, unitatea neamului nostru.

Aruocind o privire generală asupra influențelor slavonismului, vom constata că prin consecințele avute asupra diferitelor noastre activități din trecut, slavonismul având înfățișarea civilizației românești și amănând ivirea culturii și trezirea sentimentului național, ne-a împiedicat dela rolul, pe care noi Românilor l-avem de jucat acți în răsăritul Europei.

Donă popoare de origină latină: Francezii și

Românilor erau ursite să fie, unul în Apusul și altul în Răsăritul Europei, stâlpii latinității și focare de cultură și civilizație.

Francezii, cari au trăit în condițiuni cu mult mai favorabile, și-au îndeplinit cu prisosință misioneria lor. Noi însă, cari am dus viața cea mai shuciuemată, din cauza unor împrejurări, printre cari cele mai importante sunt: supremația turcească, pe teren politic și cea slavonă, pe teren cultural, noi nu ne-am îndeplinit misiunea, care însă n'a îndeplinit ci a suferit doar o transformare. N'am fost răspânditori ai culturii sau civilizației ei apărătorii ei. Fără s'o cultivăm, noi am apărât-o. Afirmația aceasta ar părea dintr'un început paradoxală. Cum un popor ca noi slab și deseori biruit de barbări și de Turci au putut să sprijine dezvoltarea artelor și literaturii Apusului?

Iată ce scrie Jules Michelet, marele istoric francez și filo-roman, în notele sale din 1848 asupra neamului Valachilor și Moldovenilor: „Popoare din Occident, care de vreme îndelungată, departe de barbarie, cultivați artele păcii, fiți în totdeauna recunoscătoare neamurilor din Orient, cari așezate la marginea Europei, v'au pus scut și v'au apărât de puhoiul tătar, de armatele Turcilor și ale Rușilor”.

Și într'adevăr, Apusul ne-a fost recunoscător, căci ne-am înfruptat îndestul din roadele binefăcătoare ale civilizației și culturii lui. Am fost mâna, care protejează flacăra lumânării de furia vântului și care dacă nu poate ea însăși să lumineze în schimb este scaldată în lumină de către razele flăcării ocrotite.

Acum însă când acele împrejurări, cari ne ținuseră sute de ani în loc, au dispărut și când condițiile morale și materiale s'au schimbat cu desăvârșire, poporul nostru tinde să-și îndeplinească misiunea, ce-i fusese de mult hărăzită: de-a răspândi lumina în Răsăritul Europei. Și dacă până acum, datorită slavonismului, n'am putut juca rolul acesta, îl vom juca de-acum 'naainte.

RADU MĂRCULESCU
cl. VI-a A.

SCOLARE

ȘEZATOAREA CLASEI I-a B.

27 Februarie.

Vineri 27 Februarie elevii cl. I-B au ținut șezătoarea sub conducerea d-lui prof. Marinescu. A asistat și d-l prof. P. Popescu. Elevii au declamat poezii și au ceit literatură. S'au remarcat elevii: Piscoarie pentru recitare și Stănculescu și Ursu pentru piano.

La sfârșit d-l profesor G. Marinescu a vorbit despre „Paris și frumusețile lui”, și s'au făcut proiecțiunile celor mai frumoase clădiri și monumente din Paris.

O S C R I S O A R E

DA, DA PRIETENE VIFOR. M'am gândit și eu, de atâtea ori, la această generație, din care facem parte și noi. Și o amărăciune coplesitoare mi-a întunecat, tot de atâtea ori, toate idealurile mele plămădite cu grijă în inima mea îndurerată. Sunt clipe când lacrimile mă podidesc și pe mine, eu, ael pe care tu îl crezi atât de departe de orice amărăciune, ce semeni i-ar putea-o cășună. Da sunt astfel de clipe, dar nu las să mi se scurgă de-a lungul genelor, nici-o dată, lacrimile spre a-mi

P. MAXIM

umezi obraji și a simți stropii sărați întinzind pe buze. Vezi: n'as vrea să mă umilesc înru atâtea nicăd în ochii mei, mai bine îndur să mi se strângă picătura cu picătură în inimă tot amarul pe care semeni mei, asemeni unui venia, mi-l strecur fără știre și fără voce în sânge. Să nu te mire acest „semeni mei”. E datorit neputinței mele de a spune altfel; conștiința mea nu-mi dă dreptul să fiu nesincer. Căci înru cât mă deosebesc de cei de o seamă cu mine? — Că mă pădru de frumusețea unei zămisiri artistice? — Ei bine și? — Poate, o deosebire, dar numai poate. Oh, acest cuvânt de soviaală, cu câtă îndoială nu mi-a umplut cugetul în ceasurile mele de amărăciune. Cum aș fi înăbușit glasul celui ce din umbră îmi șoptea neîndurata întrebare; cum aș fi stărpit pe vesnicie cobitoarea iscodire. Dar nu este îngăduiut stabelor mele puteri omenești să lupte cu cel care n'are altă armă decât pe sine însuși; armă pe care mai toți o adăpostim în sufletul nostru, cu tot atâtea grijă cu care mama își strânge la piept copilul iubit.

Ah! sunt ceasuri în cari te simți atât de mic în fața năzuințelor tale, încât îți pare că nici nu ai ființă.

Și apoi acea boala de care zăcem toți cei cari scăpăm, fie de genătură turburător și roborilor al cărței, fie de porunca ne'nduplecată a lăcomiei, boala pe care mi-ai numit-o cu atât adevăr „Bătrânețe fără tinerețe”, adâncul desgust de tot ceea ce este acțiune voluntară, neînțeleasa scărba launtrică ce ne istovește puterile înainte de a fi luptat, este un prilej; care, prin faptul că sălășluțește și în mine, nu înțează de a mă îngrijora și măhni.

Nu, zădărnice vre-un patfot cărmuitor sau vre-un entuziașt pedagog va exalta calitățile inexistente ale generației ce măne li va lua locul, dându-ne nouă, astfel, iluzia unor lucruri ce nu sunt. Zădărnice, căci dacă ne-a mai rămas o fărâmă de sinceritate, noi vom fi primii cari să strigăm sfășietorul adevăr: *Suntem sfășii!* Și vinovatul? L-am căutat neîncetat în jurul meu. Și abea într-un târziu, când întrebări ce îmi strdelează creierul, voiam să-i dau sfășitul — ael atât de obișnuit afacerilor scandalose în cari sunt amestecate dubios notarietățile zilei — abea atunci lumina adevărului îmi stinse vederile cu strălucirea-i orbitoare. — Îmi pierdusem în zădar vremea și energia, căutasem așura pe cel ce nu putea fi mai aproape de mine decât se află, pe cel ce nu era altul decât eu.

Și astfel ael ce multiplicat, generalizat a dat naștere hasoului de sceptici, acelu dureros noi. Dacă viața cu mecanismul uzat al societății ar intruchipa povestea cu frumoașă fată de împărat tânjind de o boală necunoscută, desigur, tăimicul leac, odată găsit de neînduplecții cercetări, ar prileji o dureroasă desamăgire. — În locul apei reci și limpezi cu scipirile argintii, cu surășul invidios al vrăjiturii isvor atât căutat, s'ar întinde, în fața privirii desnădăduite, o apă turbure și murdară, inveninată de mișunarea a mil de gângăni uricioase. Da, asemeni șpitolului tămaduitor și dătător de bună voce, atât de straniu preschimbă, noi simțem „apa neîncepută” și totuși stătută. Ceea ce numai muma pădării a putut face în bătrănilu basm cu vrăjile ei spurcate, a isbutit cu prisosință în viața noastră cea de toate zilele — lipsa de idealism.

Un tineret care n'are alt țel decât imbuirea, care nu cunoaște decât satisfacerea cerințelor cărui, care calcă și drept și onoare spre a se supune glasului patimilor; care nu vibrează nici-o dată pentru un gând nobil și înălțător și pentru al cărui spirit orice manifestare artistică rămâne mută — ael tineret nu este demn să-și poarte numele. Totuși dacă tinerețe înseamnă gresălea ne rămâne și nădejdea îndreptării.

Dacă ne-am pătrunde de o realitate atât de puțin imbuicătoare pe cât este, și dacă am înșira aceleși și aceleși fraze desprinse din cugetul întunecat de pesimism, n'am face decât să nimicim

și ceea ce a mai rămas bun. Nu. Aceasta nu este dorința mea.

Trebuie să căutăm să ne însănoțim sufletul și să ne împrospătăm voința.

Trebuie să înțelegem odată că atâtă timp cât vom fugi după mulțumirea de orice fel, aceasta va scăpa mâinilor noastre întinse — întocmai cu apa și ramurile gemând de fructe ale insectatului și flămânzului Tantal — primind, astfel, pedeapsa auzuinței noastre nemărginite în dobândirea unui bun ce nu ni se cuvine. Pentru îndreptăția stăpânire a fericiții trebuie ca, fiecare prin sine, fără a o mai ființi pe aceasta, să caute cu credință și răbdare, și să descopere adevărul. Ori la îndeplinirea acestui ideal se cere muncă, muncă neprecupețită și entuziașă. Iar ael care își va istovi astfel puterile trușești și sufletuști muncind, va simți, spre uimirea sa, neîntrecuta plăcere ce o dă munca prin ea însăși. Apoi mai este și nesfășita bucurie să simți cum, din materia brută, cioplind-o,

se desprinde plină viață, în ochii tăi, creația ta — a ta.

Însă, desigur, până în ziua în care toți își vor da seama de datorria lor, aceste rânduri te-ar putea măhni, dacă ai voi, într-o clipă de gresită inspirație, să le înmănezii spre citire, vre-unui „tânăr”.

Ei va cuteza să-și arunce privirile pe cele câteva șruri și, după ce — spre a-ți face plăcerea — le va fi urmărit, va zămbi ușor, aproape neînsemnat de puțin, atâtă doar cât să poți urmări, pe trăsăturile-i sceptice, „mușcătorea-i ironie”. Și apoi, aruncând o ochire grabită și furisă ceasului, spre a ști câte clipe îl mai dispert de ranțez-vous, își va exprima, cu un iscusit pretext, în nenunțate și măestrite feluri părerea de rău de a fi nevoit să pună sfășit unei păreri de rău de a fi nevoit să plecă — cu teastat tot de puțin plină ca și mai înainte — suspinând ușurat de o asemenea plictiseală.

P. MAXIM.

FRUMOASA ITALIE

ESTE GREU să desvolt în spațiul restrăns ce-mi e rezervat, amintirile destul de numeroase ale unei călătorii în Italia.

Voi încerca totuși să mi le adun în atât în cât îmi este permis.

Aș putea să vă sfășiesc despre Italia, leagănilu acelor cari au fost strămoșii noștri, a Latinilor, pespre Italia, acea țară mănoasă și vesnic prosperă,

pământul Italianesc, a fost grota dela Postumia. Intruchipează una dintre cele mai măestre creații ale naturii. Odată intrat înănturu ești uimit de măreția boltelor, de frumusețea stalactitelor și stalagmitelor.

Am ajuns într-o seară la Veneția, orașul clădit pe lagună, falnică republică de odinoară, în care încă se mai respiră aelul gloriei apuse. Am vizitat Ca d'oro, biserica San Marco și palatul dogilor. Înănturul acestuia mi-am adus aminte de soarta sângeroasă a lui Marino Falleri, care voină să introducă tirania, în spiritul republican de-atunci, a

VENEȚIA. — Palatul Ducal.

cu cerul de un azur strălucitor, țara canțonetelor și a idilelor primăvăratic; despre Italia artei și a poeziei, despre Italia lui Dante Alligheri și a lui Leonardo da Vinci.

Dar nu mă voi putea opri decât asupra Italiei întrezărită din fuga unei excursiuni de altă dată.

Am trecut prin orașe cu civilizație veche, cu monumente artistice, impunătoare; rând pe rând, s'au perindat prin fața ochilor noștri, Veneția, Firenze, Roma, Napoli.

Prima surpriză avută, de îndată ce-am călcat

ROMA. — Castelul S. Angelo.

fost decapitat. Mi-a rămas o vie amintire a originalității acestui colț de pământ, atât de fermecător, cu grațioasele gondole cari plutesc ca niște lebede, cu canalele strănte și pline de mistere. Ar fi păcat să trec neobservată dragălăsenia cu care stolurile de porumbel din piața St. Marco vin să și se așeze pe brațe, pe umeri. Totul te impresi-

onează într'un mod cu totul deosebit, lăsându-ți imagini vii și neperitoare.

Firenze a fost deosebită o etapă a excursiei. Patria lui Dante și a lui Leonardo da Vinci, ne-a impresionat și ne-a stârnit admirația cu monumentele importante ce se află aci. Drumul spre *Roma* ne-a fost numai o nerăbdare de a vedea această vestită cetate, care știm cu toții, că a jucat un rol extrem de însemnat în istoria universală. Și într'a-această realitate a corespuns așteptărilor. Am fost încântați de cetatea lui Romulus. Cele câteva zile petrecute aci, am fost ocupați cu vizitarea așezămintelor vechi. În primul rând, monumentala biserică a Sfântului Petru, ne-a prezentat capo-d'opere a multor artiști celebri. Clădirea însăși ne aduce

MILANO. — Domul.

aminte de vrednicii ei înfăptuitori, cari au făcut altădată să se vorbească în toată lumea despre ei. Sunt cei doi mari arhitecți italieni Bramante și Michelangelo. În această clădire, cei doi artiști, dintre care primul a început-o iar cel de-al doilea a desăvârșit-o, și-au pus tot talentul și simțirea lor, făurind în capitala Italiei, una dintre cele mai frumoase așezăminte religioase din lumea întreagă.

Iată-ne acum la vizitarea rămășițelor din timpul Romanilor. Cea mai strălucitoare ruină din antichitate este vestitul circ, Colosseum. Este într'a-această timp însă, sufletul și se strânge gândind la multimea creștinilor cari preferau să moară sfâșiati de fiarele sălbatice decât să părăsescă credința'n Crist. Nu mai puțin demn de admirat este forumul în care se găseau probele marelui naționi de odinioară. Interesant este de-aci peisajul asupra colinelor Romei. Templul lui Jupiter stator și amintire de acea vestită orașie a lui Cicero în contra lui Catilina. Părăsind Roma, am pornit spre sud, spre *Napoli*, unde am ajuns seara târziu.

Luminile orașului formau un tablou superb la malul mării. Ce era mai frumos de văzut în regiunea aceasta, Vezuviul, unul dintre cei mai mari mări vulcanici, nu se arată ochilor noștri din cauza întunericului.

A doua zi însă, mare ne-a fost surpriza privindu-l. Nu este altceva decât un munte din al cărui

pic se naltă spre bolțile cerului un fum gros și negru. Bine înțeles am făcut și o ascensiune pe el. Cu un funicular am urcat aproape drept în sus timp de vreo jumătate de ceas coama Vezuviului. Ca în toate locurile acestea rare depe întinsul pământului, oamenii caută să profite de raritatea lor care atrage după sine mulți vizitatori străini, ca să profite zic, vânzând în cazul de față fel de fel de pietricele și de cutiute pline de lavă din diferite ri ai erupțiilor vulcanului.

Ajunși pe culme, am avut o priveliște minunată de-o parte spre mare, de altă parte asupra Vezuviului însăși, asupra conului perfect format în craterul lui. Am fost impresionat de sgomotul, ca al unui cazan plin cu smoală, produs de vulcan, care cu toate că era în repaus, arunca pietre și scântei la o înălțime destul de mare. Pe când în Roma, atenția este atrasă de către operele oamenilor, și de resturile civilizației române, la Napoli și se naște în suflet o admirație profundă, în fața frumuseților națiunii: Vezuviul și grotta Azzura dela insula Capri, despre care voui vorbi îndată. Cu un vaporăș de curse am plecat pe o dimineață splendidă spre insula Capri.

Deși nu era o distanță prea mare, un vântuleț a început să adie transformându-se într'un vânt puternic, care neliniștea marea și'n puțin timp vaporul nostru fu purtat în voia valurilor. Starea aceasta nu dură mult căci ajunserăm la insulă. Cu

FLORENȚA. — Catedrala.

ajutorul unor bărcuțe ca niște coji de nucă, ne strcurăm în grotă, a cărui apă era minunat colorată de reflexul razelor solare.

Iată-ne acum la ruinele aceluși vestit oraș roman, la *Pompei*. Toate clădirile, străzile și celelalte monumente dovedesc viața spornică de odinioară, distrusă de lava ucigătoare a Vezuviului... Mai departe n'am comborât în Italia. Napoli a fost punctul cel mai de jos, peste care poate se va trece într'o excursie viitoare.

Și iată de ce, această țară, sora patriei noastre, care este printre cele dintâi în toate domeniile, în artă, în literatură, în știință, și care a produs atâtia oameni celebrii, merită să fie cunoscută de poporul nostru.

RADU V. HANES

DE PE BANCILE ȘCOALEI

C E S T O R U L

— „Linște...sss!”
— „Leșiți afară!”
— „Intrați în clasă!”
— „Linște!... Linște!...”

E în clasa întâia abia de câteva zile, și eri a fost numit cestor. Ce mândru se simte! E doar la primul său pas spre mărire...

Micuțul, nu-și dă seama ce povară uriașă e mărirea. Dar odată și odată, poate mai de vreme, poate mai târziu, se va lămurii, va înțelege, în orice caz va fi odată, cândva...

Își face datoria cestorului clasei întâia. Și-o face cu prisosință. Listele sboară încărcate spre cancelarie și nu se mai întorc. Asta n'ar fi nimic. Râul cel mare e că trebuie să se ducă micuții după ele. Și se duc.

O! cum le mai bate inimioara lor atunci: Ce gură de balaur li se pare ușa cancelariei! Și ce sgomot face când se deschide!

Poate că dacă s'ar deschide mai încet, încet de tot rămâne acolo neobservați, nesimțiți și când s'ar deschide iar, s'ar strecura ușor afară. Dar această minune nu se întâmplă niciodată, sau poate foarte rar. Rar de tot așa cred toți și sunt conșinși. Nu le intră lor în cap cum poate cineva să scape vreedată din gura aceia, dacă nu mestecat, cel puțin cu urechile viu colorate.

Dacă ar ști asta micul cestor!
Poate că listele n'ar mai sbura cu atâta ușurință spre cancelarie. Sau poate că ar găsi lucrurile firecte și le-ar lăsa să-și continue mersul.

Cu siguranță că va ști odată. Așa e roata vieții, se învârteste mereu la fel, la fel de sute de ani. Și nu scapi de viață de cât când toate pozițiile de pe roată sunt cunoscute...

Și într'o zi par'că lista atârna mai greu. Sau era numai o părere a micului cestor. Ceva neobișnuit era însă. Colegul lui cel mai bun, tovarășul lui de bancă și în același timp vecinul lui de pe stradă ocupase și el un loc pe listă.

Ezitate un moment...

— „Ei! dar Romanii, strămoșii tăi Romanii tot așa de slabi erau? Și în minte li se perindară scene pe cari le învățase și le știa atât de bine.—„Dar prea erau de tot: auzi un tată să-și omoare fiul pentru că așa cerea legea. Ba mai mult să se facă executorul oribilei pedepse.—„Dar cum rămâne cu istoria. Poți oare nesocoti vorbele Domnului Profesor care l-a ridicat în slăvi pe ucigașul tată.

Și căpșorul lui serios se aplecă obosit într'o parte. Numele se așternu cu voce sau fără voce (nici el nu știe) pe listă. Lista sbură ca întotdeauna

prea repede și când se desmetici, se citea sentința: micul vinovat era dat afară.
După masă se așeză la masa de lucru ca întotdeauna. Se așezase într'adevăr ca întotdeauna? Cel puțin așa se părea.

Ei! dar cum naiba uitase să-și însemne lecțiile? Prea fusese lungă și neobișnută ziua pentru el. Nu știa de cât o singură adresă: pe a aceluia căruia cu câteva ore mai înainte îi făcuse un mare rău. Îi făcuse într'adevăr un mare rău? Nu știa nici el. În fine se hotărî. Ce era să facă? Doar nu era să se facă de ocară ducându-se cu lecțiile ne-scrise la școală.

Acasă la el îi întâmpină tatăl:
— „Ce-a făcut iarăși măgarul de fi'meu? Do-bitoacul!”

Verbele căzură greu, ca de plumb, cu sgomot. Rămase auriat. „Măgaru de fi'meu” cuvintele îi răsunau îngrozitoare în urechi.

Uitase și de lecții și de tot. Se duse la el. — „Iartă-mă”.

Atâta tot.
Se întoarse acolo și plânse mult așa cum știe un băiat de vârsta lui să plângă. „Măgaru de fi'meu”, și căpșorul lui nu putea să-și închipuie cum putea un tată să spue așa ceva despre copilul lui. Și gândurile îi plecară spre Zoologie. Par'că, se gândea el, animalele sunt mai altfel. Și îi părea bine că nu avea tată.

Judecătă de copil...Sensibilitate.
Adormi amărât. Și poate că visa ceva.

A doua zi, în urma cererii lui, alt micuț intră în scenă. Și tragedia se reîncepu cu alt actor. El luase loc în mulțime, acolo unde viteza roții e mai mică unde nu riști să fii aruncat la un moment dat în gol.

Noroc că uitarea e a omului și mai cu deosebire a copilului.

EMANOIL DUMITRESCU
Clasa VI-a A.

RECTIFICARI

„Din eroare s'a uitat a se menționa că schița din Nr. 5 intitulată: *O bătaie în targul oceanului* este o traducere din: *Journal des voyages*.”

În același număr schița a doua din galeria liceului are ca autor pe Ionescu Sorin, nu pe Rădulescu Mihail.

Odă bătașilor electorali

Mardeiași din mahalale, însemnați cu băta 'n frunte
 Dragii mei apași de uliți, dragii mei amici de butie
 Am căntat în opoziții stămboșca viteje
 Viteje fără seamăn pe-acel timp de grea urgie,
 Ce la vechea noastră listă a ados un renume
 Dus din sectorul Albastru până-n Negru și în lume.
 Vin acum la rândul vostru să v'aduc o închinare
 Vin cu băta nestrugită și cu vinal cel mai tare!
 Adversarii dela putere vin să vă slădească în fața
 Voi, nepăsători de moarte, disprețuitori de viață,
 Ce-nți probat cu avântul vostru, lumii pusă la votare,
 Că din om agent se naște, din stejar băta răsare.
 Dela Ghiță pân' la Nae duși de-a punga generoasă
 V'ați legat în războire cu multimea numeroasă.
 Iați făcut ca să priceapă a ciomegilor mormine
 Măsurându-le de o seamă cu a parților 'nălțime,
 Și-ardând, precum prin noui mândrul soare se arată
 Stele verzi în constelații, chiar și morga căte-olătu.
 O! viteji de tuică veche! Auziți în departare
 Acel vuet fără nume ce tot crește tot mai mare?
 Sunt alegători ce astăzi vor vota 'n colegiul nostru
 Făcând coadă d'astă noapte și privind la grapul vostru
 Și prin ghionturi grosolane sîrul spre local împing
 Întrebându-se în minte: cine oare va invinge?
 O, români! în fața voastră, colo 'n casa cea mare
 Se 'nalță o urnă plină, de tot crește tot mai mare.
 Este felul luptei voastre, este crâncena redută
 Ce prin vajnică vrăjire trebuște prefăcută.
 Fiți dar scamatori acum, dați în lumea adunată
 Prefăceți a voastră băta în baghetă fermecută.
 Hocus, Pocus, Preparatus!! urna plină s'a schimbat
 Și-apoi candidatul nostru iese sigur deputat!
 Dragii mei, din focal luptei prafuți când v'eti întoarce
 La cârciumă unde Nae vă așteaptă cu potroace
 Toată oastea medicată, cu pansament și „Salvare”
 Cu alaiu că vor conduce până la spitalul mare
 Căci din voi fieștecare are câte-o mână ruptă
 Că-t-o lădvă rău crăpătu ori vr'un nas strivit în luptă,
 Pas dar! Pas tot înainte! Timpul tot ne zorește
 Căci votarea-i terminată și acuz se scoțeste...
 O copii! De voi sunt mîndru, simț acea mîndrie mare
 Care crește cu rolirea unei băte legendare.
 Mi-am văzut visul cu ochii, de-acum pot să mor fericit
 Astăzi lumea ne cunoaște: Urnă zice, furt... se zice!

I. GEORGESCU.

CANTEC DE LEAGAN

(FRAGMENT)

Nani, nani, Julg din soare,
 Au venit să mi te-adormă
 Aramă de alță floare
 Și a undei dulce larmă;
 Nani, nani, Julg din soare,
 Florinel, copil minune,
 Florinel pân' de moarte
 Dormi, povești isvoră-ți spune,
 Flori te-or desmierda pe frunte,
 Florinel blîndă minune.

Ingerași din lumi senine,
 Peste ochi mîngăietori,
 Căld-molăce, somnăi vine...
 Leagăn și împletesc din vraje
 Ingerași din lumi senine,

Sorin B. Rares
Liceul S-tul Sava

Poezie modernistă

Radiofon,
 Patefon,
 Miros de benzină dela camion.
 Sfântu Petru
 Cu un metru
 Măsoară un taximetru.
 Agamemnon
 Măndăcă butlon
 Xantipa
 Cu pipa
 Cu învârtie ochi de saxofon.
 Socrate
 Se-abate
 Pentru miste fletici uscate
 Dar consoarta lui îl bate
 C'un papuc!
 Bașibuzuc
 Tuc! Tuc!
 Traian
 Roman
 Fratează trei măcroane
 Cu metri de macraoane.
 Pe un tramway, eu cu Priam
 Sot bigam,
 Devoram
 Un metru
 De salam.
 O cloară sboară
 E. Segal care căntă din chitară
 Un imn de primăvară!
 Mă răstesc la corcodus
 Hus!
 Că viu la tine acuz
 Arhimede
 Ne vede
 Și drept la bere se repede.
 Constata
 Îndată
 Crematoriu
 Chitpir
 Scap de latină în cimitir.
 Iaurt crenelat
 Mat, lat, mat
 Să cânt căci vine primăvara
 Și mă elimină
 Din școală
 Domnul Fara.

I. Georgescu.

COMOARA REGELUI DROMICHEȚ

de CEZAR PETRESCU

C U O PUTERE de muncă „balzaciană”, ajuns nu numai un romancier consacrat, dar și mult citit, își urmează planul său deopotrivă de „balzacian”: o frescă împozantă care ar avea titlul „societatea română contemporană”, și la care romancierul lucrează neîntrerupt, după cum ne arată romanele ce-au apărut în ultimii trei ani: pe lângă alte câteva volume fără legătură cu planul general (Simfonia fantastică, Aranca, etc.), dl. Petrescu a publicat volu-sinoase romane în cadrul ce și l-a fixat: Intunecare, Calea Victoriei și acum Comoara regelui Dromicheț.

„Intunecare” eă, după cum însuși autorul ei spunea într'un interview, o introducere la marea serie de romane ale vieții contemporane. Într'adevăr „Intunecare” e romanul rășboiului — adică preluatul vieții de azi, viață împregnată de urmările funeste ale marelui cataclism din 1914-18. (Romanul „La paradis general” e o urmare umoristică la Intunecare: fără a ataca nota tragică, zugrăvește schimbarea adusă de rășhoiu, într'un mediu din cele mai curioase). A urmat „Calea Victoriei” — din nfericire nu la înălțimea „Intunecării” care e romanul Capitalei din zilele noastre, a distrugerii sufletcești și morale, a desagrării sociale în Metropoli. Era primul pas, primul tablou în fresca României de azi: fuga provincialilor spre Capitală. După acest fenomen social, ale cărui nefaste urmări sunt simbolizate în viața familiei Lippan, a urmat cel contrariu: mis-carea centrifugă a civilizației, din focarele sale luminoase spre colțurile cele mai liniște, pitorești și uitate din țară. Dar în „Comoara regelui Dromicheț” nu-i atât năvala civilizației la sate, ci mai degrabă a industriei mecanice, care distruge orice fel de poezie a vieții, așa cum se indignă G. Duhamel în lucrarea sa „Scenes de la vie future”.

În acest roman, două lumi se ciocnesc în luptă neegală: lumea veche, viață patriarhală și pitorească, nu poate rezista curentului cotropitor al vieții celei nouă; sau, trecând conflictul în sufletul eroiului principal, e idealismul înmăscat într'un suflet românesc ales, în luptă cu materialismul celorlaltora: acesta e motivul fundamental al romanului. Nu vom căuta la d. Cezar Petrescu imaginație, lirism, stil sau limbă armonioasă; nu trebuie să uităm că el e un romancier social, așa că prima lui calitate trebuie să fie de-a ne înfățișa o societate reală, deci de a crea personaje vii într'un mediu natural. Sau chiar dacă nu ajunge la această înaltă treaptă, să reușească a ne da impresia unui tablou din viața reală (ca în „Calea

Victoriei”). Așă dar trebuie să ne ocupăm întâiu de această parte a romanului „Intunecare”.

„Comoara regelui Dromicheț” zugrăvește o lume deosebită, un mediu cu anumite caracteristici, un mediu complex și aparte, ce nu putea fi înfățișat într'un singur volum (chiar dacă are cc. 400 pag.). Scriitorul n'a putut repeta maniera viguroasă, sobră și precisă, în care au fost turnați în cele mai mici amănunte eroii din „Intunecare”. În prezentul roman avem doar o schițare a personajilor, cu o singură excepție: eroul principal, curiosul Zaharia Duhu; dar acest tip de țărăn, asupra căruia s'a concentrat atenția romancierului, este o figură unică, care nu poate lua caracterul de reprezentant al țărânului român. În folosul dezvoltării procesului psihologic, d. Cezar Petrescu n'a creat un exemplar anumit cu un caracter, ce nu poate fi generalizat la orice țărăn român.

Am trecut însă la eroi, înainte de a cerceta acțiunea romanului. Cunoașterea acțiunii e necesită de mai ușoara înțelegere a celor ce vor urma — Zaharia Duhu, răzuc cu dare de mînd, neglijăză treburile moșiei în căutarea unei comori, în a cărei existență crede cu t.feric. Preocupat întâiu și de alte chestiuni arheologice, după moartea priet-nului său Alexandru, care-i îndemnă să-l ajută, nu mai are altă ocupație decăt căutarea comoarei, obsedat din ce în ce mai mult de ea. Urmează o decizie morală, în care timp, fiind părăsit de toți, își pierde orice rost în viață. Dar atunci se găsește în sat cealaltă comoară, „petrolul”, în urma căreia satul e prefăcut cu totul prin binefacerea industriei, pierzându-se însă pitorescul. Când toți își îndreaptă privirile spre noul fel de viață, Zaharia își pastrează credința și însăfășișit găsește comoara. Învinș de societate, își dă seama că a luptat în zadar și îngroapă comoara la loc.

Acesta e romanul lui Zaharia, în jurul căruia mișună însă alte multe personaje, cari sau suferă ca Zaharia sau se acomodează „vieții celei noi”. Dar d. Cezar Petrescu a insistat în special asupra vieții lui Zaharia și asupra procesului ce are loc în sufletul lui și a reușit să ghideze în mod rațional fazele acestui proces și să dea o formă nouă și interesantă vechiului conflict dintre idealism și societate. Într'un interview, romancierul își consideră romanele mai mult psihologice, decăt sociale; mai degrabă trebuie să le considerăm și sociale și psihologice — în același plan).

Să trecem acum la eroii romanului și la interesul lor social. Privind în întregime romanul, al cărui centru luminos e Zaharia Duhu, deosebim cele două lumi în atingere: lumea nouă a civili-

zației și industriei mecanice și cea veche, dacă nu idealistă, cel puțin tradiționalistă. Deoparte Zaharia Duhu, prietenul său—profesorul Alexandru Oprea, crâșmarul Leiba Tudic și într-un anume milionarul Iordan Haği-lordan (personajul ce-l găsim și în „Calea Victoriei”; Balzac nu pune același eroi în mai multe romane din „Comedia umană”), avocatul Emil Sava, inginerul Dinu Grințescu—acesta, onest și profund iubitor al civilizației moderne—Cecii; între ei, intermediari și nehotărâți, Petruța Tudose, mama Ruxanda și în general tot satul. Satul însă trece repede de partea celor tari, adică partizanii „lunii noi” și atunci victime sunt Zaharia Duhu, părăsit de toți, Leiba Tudic, amenințat de faliment, Boldur Iloveanu, tras pe sfoară și lăsat pe drumuri. Efecte diferite, dar și cauze diferite: Haği-lordan caută avere, vază, are scopuri politice, Emil Sava, liniștit și las, vrea să se îmbogățească, Grințescu luptă pentru progresele științei. Ei sunt cei tari, căci au de partea lor „banul”, cauza instabilității satului dornic de bogăție. Dar în afară de aceștia, romanul e plin de alte personaje ușor schițate, care completează tabloul satului: nebunul Oartă, mama Ruxanda guralivă și cică toare, ipocritul Ilie Săcără, vanitosul său fu, Nicachi, pe lângă cari trebuie să adăogăm alte tipuri reprezentative ale diferitelor curente din sat: comunistul lui Abeles Tudic, fanfanismul lui Moise Tudic, superstițiile babei Maranda, etc. Dar deasupra lor culminează figura de idealist înălțat a lui Zaharia Duhu, creat cu multă artă în lumina unui puternic contrast. Om care ar fi trebuit să ajungă mare savant, împrejurările îi silesc să renunțe la idealul său, înfățișându-se în sfârșit în sat, apoi fiind părăsit de toți, deoarece credea în comoră; dintr-un suflet luminos, e ajuns un decăzut, un om fără rost în viață; invins de societate, intră în rândurile mediocrității. Această evoluție a urmărit-o d. Cezar Petrescu, cu multă artă; cu aceeași artă și fiind dotat cu un spirit pătrunzător, a creat cu măiestrie tabloul complex al satului. Uneori, această artă aleasă dă pagini de înaltă măiestrie și spre exemplificare, e de ajuns să citez ultimul capitol al romanului, care va fi foarte elocvent.

Așa dar, în afara descrierii moravurilor dintr-un anumit mediu, găsim în „Comoara regelui Dromichet” o puternică analiză psihologică și creația unui suflet luminat, a unui luptător aprig pentru un ideal neînteles de nimeni. Un alt idealist, „român” arhivarul Chirică, omul cu mârțoaga—după mult suferință, e încoronat de succes și i se recunoaște sfințenia înalțului său idealism; Zaharia Duhu e un invins al societății. Deaceia din recentul roman al d-lui C. Petrescu, desprindem pesimismul, ce caracterizează opera sa: Radu Comșa se sinucide, familia Lippan e desmembrată, distrusă, iar Zaharia Duhu, după o căutare

de 20 ani, își îngroapă la loc comoara—idealul său, atunci tocmai când am fi crezut că și-a atins fericirea. Gestul său devine simbolul romanului vieții sale.

MIRCEA BUESCU

Galeria liceului „Spiru Haret”

de MIRON ȘTEFANESCU, cl. VI-a A.

MANIFESTĂRI CERCETĂȘEȘTI ÎN LICEUL NOSTRU

CERCETAȘIA s'a înființat la liceul nostru în Martie 1929 sub comanda Domnului Profesor Demetrescu. Inceputul se arăta foarte promițător și cercetașii centurii noastre puteau fi mândri de organizarea și comandantul lor.

Silit de împrejurări Domnul Profesor Demetrescu părăsește comandamentul centurii și odată cu plecarea D-sale (Iunie 1929) centuria intră într-o criză de inactivitate. De la această dată se perindă la comandamentul centurii mai mulți comandanți, care cu tot largul concurs al Domnului Director Foța, nu reușesc să schimbe starea lucrurilor.

La 15 Februarie a. c. Domnul comandant de cohortă Iacob are ideea fericită de a trimite pe Domnul N. Bordeianu să organizeze centuria. Dându-și seama că autoritatea școlară își unește eforturile cu cele ale sale, Domnul Bordeianu reușește în timp de câteva zile să scoată centuria din starea de amorțeală în care se găsea și înconjurându-se de cercetași muncitori, să înceapă reorganizarea ei. Primul pas spre această reorganizare eră neapărat stabilirea sediului centurii și organizarea lui. Sub direcția supraveghere a Domnului Director, prin munca asiduă depusă de Domnul Bordeianu și de câțiva cercetași, dintre care cel ce merită laude neprecupețite este C. Teodoru, pe ziua de 7 Martie o modestă odaie de subsol a fost transformată astfel încât a fost demnă de înaltul oaspete, pe care l-a adăpostit câteva ore.

INAUGURAREA SEDIULUI

A doua zi, adică 8 Martie a avut loc inaugurarea sediului centurii noastre în prezența A. S. R., Principesa Ileana. Pe lângă înaltul oaspete regal ne-au mai onorat cu prezența lor: Dl. colonel Sămbotanu directorul cercetașiei; Dl. locotenent-colonel Păiângeanu; Dl. Profesor Lefferiu, comandantul legiunei „Păstorul Bucur”; Dl. Ioan, directorul ziarului „Omul liber” etc. Din partea liceului și a corpului profesoral: Dl. Director Dimitrie Foța și Domnii Profesori: Nd. Locusteanu, G. Marinescu și P. Tănăsescu.

După obișnuita slujbă religioasă oficiată de Sfința Sa Preotul Zamfirescu, cercetașul Mircea Teodoru spune legea cercetașului, care este urmata de o scurtă cuvântare a Domnului Iacob.

Dl. Director D. Foța vorbește apoi în numele liceului, asigurând pe A. S. R. că va da și de aci înainte tot concursul său cercetașiei, ale cărei scopuri se confundă cu cele ale școlii. D-sa a

duce laude bine-meritate D-lui Bordeianu, scoțându-l în relief calitățile și încheie mulțumind A. S. R. pentru marea cinste ce o face liceului prin înalta Sa prezență.

După un scurt program artistic Domnia răspunde tuturor manifestărilor de simpatie ce i se fac, printr-o înălțătoare cuvântare în care laudă și sfătuște pe cercetași să continue pe drumul frumos pe care l'au început în domeniul activității cercetașești.

Ultimele cuvinte ale Domniei au fost acoperite de urale pornite din piepturile tinere ale cercetașilor.

După aceasta A. S. R. își manifestă dorința de a vizita expoziția de lucruri cercetașești aranjate în frumoasele dulapuri ale sediului. La ultimul dulap A. S. R. este asaltată de un grup de cercetași, cărora bine-voitoare le dă câte un autograf. Urmează semnarea condițiilor de aur ale liceului și centurii în timp ce cercetașii servesc gustări preparate de ei înșiși.

La ora 12^{1/2} A. S. R. părăsește sediul în uralele întregii asistențe.

Nu pot încheia această dare de seamă fără ca în numele tuturor cercetașilor acestei centurii să fi adus prinsoasa noastră de recunoștință A. S. R. Principesa Ileana, care prin înalta Sa prezență în mijlocul nostru ne-a dat o mare încurajare morală și o frumoasă răsplătă a muncii noastre.

Trăiască A. S. R. Principesa Ileana!
Domnului Director îi făgăduim să fim demni de marea încredere pe care ne-o arată, pentru-că numele nostru să fie respectat și în cercetașie.

Domnului comandant Bordeianu îi mulțumim că prin munca D-sale a reușit să reînvie vechea faimă a centurii noastre și îi urăm spor la lucru.
Cercetașii liceului intră într-o nouă fază de activitate mai rodnică și mai frumoasă decât toate cele precedente,

EMANOIL DUMITRESCU

LINIȘTE...

Pace în deal, pace pe câmpuri. Codrul vechi în depărtări
Frunză moartă în liniște cerne vașcă pe cărări.
Cranș de-ori și de mesteacă, călinate roci cu jale
Îngădese singurătatea cepe locui mut din vale.

Printre nori, țiuț cu aur, searele măraj se pleacă,
La abstrahu lucrul și apoi, spre-odă cărări se înacă.
Liniștie în fund, seaparte în oglinda cea de lacuri,
Luna în corn de argint seroață peste muni ce dorm de veacuri.

Peste apile-adormite, peste vișuri soarelui,
Peste gândurile lumii în durere însoțite,
Și tăcerea crește luto, din cer liniște se lasă,
Pace în deal, pace pe văi, pace-odă în umbra densă.

SORIN B. HAREȘ, Liceul Ștef. Bănu.

ANATOMIA ȘI ARTA PLASTICĂ (ȘTIINȚA—ARTA)

*„L'Art et la science longtemps séparés par suite des effets divergents de l'intelligence doivent tendre à s'unir étroitement, si ce n'est à se confondre”.
Le comte de Lisle, préface des Poèmes antiques.*

ANATOMIA, știința ce se ocupă cu structura ființelor organizate, are la bază, după cum ne spune și numele, metoda disecției și observației.

Primul punct comun al Anatomiei și Artei plastice, prin care se înțelege sculptura, pictura și arhitectura, este acela că ambele au la bază observația.

Totuși în Anatomie observația este a exteriorului cât și a interiorului ființelor, pe când în Artă se contemplă numai exteriorul.

Părănd poate curios, este însăși realitatea, Arta plastică, manifestarea sufletească a omului, este într-o dependență extremă de Anatomie.

Oricine ar fi întrebat care este mai veche, ar răspunde cu siguranță că Arta plastică. Adevărul este însă altul, Anatomia a fost prima, căci în mintea încă a primilor oameni a incolțit mai întâiu ideea, de a-și explica mecanismul vieții și apoi dorința de a reproduce natura.

Arta plastică pare, și va fi considerată de mulți, mai veche decât Anatomia fiindcă soarta a favorizat-o mult mai mult decât pe aceasta; și iată cum: pe când Anatomia a avut de luptat contra enormelor piedici puse de superstiții și religii în dezvoltarea sa, Arta plastică a tot crescut nesupărată de nimeni și dintr'un lăstar ce era a ajuns un arbore ce a prins rădăcini puternice. Când Anatomia a început abea să-și asigure existența, Arta plastică era la apogeu.

Anatomia este considerată de fapt ca formată în Evul Mediu, pentru că de atunci începe fără conținere să se ridice, tinzând să desvăluie secretul creației.

Ca să poți reproduce o ființă trebuie mai întâiu să-ți cunoști interiorul și să-ți observi exteriorul.

De aici putem vedea că la baza Artei plastice este Anatomia, căci altfel cum am putea concepe, de exemplu, reproducerea exactă a unui braț dacă nu-ți cunoaștem mușchii constituianți?

Veți observa însă în cele spuse până acum o contradicție. Cum poate Arta plastică, a cărei dezvoltare a fost înaintea Anatomiei, avea la bază pe aceasta?

Am spus că până'n Evul-Mediu Anatomia era aproape inexistentă, pe când Arta ajunsese la culmea gloriei. Prin urmare vedem că acei artiști de atunci făceau opere nemuritoare fără nici o idee de Anatomie. Aici conțina genialitatea lor. Aceia fără cunoștințe de Anatomie și numai prin genul lor spirit de observație au putut reda cu cea mai mare exactitate, formele ființelor.

Instinctul lor Anatomic a putut contribui la dezvoltarea Artei plastice înaintea Anatomiei, făcând cu ajutorul acestuia capo d'operele cunoscute tuturor. Odată cu formarea și consolidarea Anatomiei, Arta plastică se vede și ea pe baze sigure.

Sculptura este reflectarea sentimentelor sufletului omensc, într-o masă ce reproduce la o scară formele exacte ale naturii.

Pictura este o copie a sculpturii. Cu ajutorul perspectivei, jocurilor de lumină și culori, își redă relieful, căutând astfel să reproducă sculptura.

Iată câteva cuvinte spuse de Michel Angelo, frimul-î cerută părerea asupra Artei.

„Pictura” îmi pare cu atât mai bună cu cât

1) E. Ludwig „Trois Titans”. Michel Angelo, cap. V, pag. 111.

seamă mai mult sculpturii și sculptura cu atât mai rea cu cât seamă mai mult picturii. Sculptura este diferență ca între soare și lună. Fiecare pictor ar trebui să și sculpteze, fiecare sculptor să și picteze. Înțeleg prin sculptură aceea care se face tăind în masă, cea care se face adăugând nu este, după mine, decât un fel de pictură”.

Diu aceste cuvinte pe lângă faptul că întrezărim felul lui de lucru în sculptură, înțelegem și strânsa legătură ce există între artele plastice, mai pronunțată decât la celelalte arte. Sculptura, baza este după Michel Angelo facia picturii.

MIHAIL GÉRARD CIOC

Arhitectura tinde la o aceeași simetrie și armonizare a elementelor constituante.

Tot Michel Angelo scria despre Arhitectură u-nui cardinal:

„Părțile” mediane pot fi făcute după placul nostru, deasemenea nasul care e în mijlocul feței n'are nici un raport cu unul din ochi; dar trebuie ca o mână să fie la fel cu cealaltă, un ochi deasemenea.

Membrele în Arhitectură au fost concepute după membrele corpului omensc.

Oricine nu este un bun sculptor și anatomist în deosebi, nu poate clădi nimic”.

Să observăm legătura ce o face Michel Angelo între Arhitectură și Anatomie.

Nimeni n'ar putea fi mai competent să declare asemenea lucruri, decât el, geniul universal.

Nu mai el care întruchipa poetul, pictorul, sculptorul, arhitectul, inginerul cât și anatomistul desă-

2) E. Ludwig „Trois Titans”. Michel Angelo, cap. V, pag. 111.

vârșit, trebuie crezut și părerea sale asupra artelor și științelor merită adoptate.

Michel Angelo susține că pentru a clădi trebuie să îți seamă de simetrie și armonie a elementelor, spunând că Arhitectura are ca model simetria corpului omensc.

Motivarea luării ca model în Arhitectură simetria corpului omensc este că acesta, care este tot o clădire arhitecturală, clădită însă de natură, pu-țera perfectă, prezintă și simetria cea mai perfectă. Spre a se convinge, omul, de perfecțiunea clădirii corpului său, a făcut tot felul de studii și socoteți.

Asfel învățării căutând să verifice osul femur, dela picior, au stabilit care sunt sarcinile ce acest os ar trebui să suporte în diferitele acțiuni care se exercită asupra lui. Cu aceste sarcini fiind să dimensioneze un pilon care să le reziste, au dat tocmai peste formele și dimensiunile femurului din corpul omensc.

În secolul al XVI-lea Anatomia era pe calea ascensiunii.

Geniul autor al statuii lui Moise, în ultimii săi ani de viață a avut intenția să scrie un tratat de Anatomie.

Deși nu avea pretenții de savant, deoarece își dădea seama că pe vremea aceea oricât de mult ai fi știut în această materie ai fi fost înclint pe lângă imensitatea ei, înca să-și transmită cunoștințele sale, vaste pentru acea vreme, tinerilor ce aveau să întâmpine dificultățile ce și el le întâmpinase când nu știa nimic despre structura corpului omensc. În special vroia să deschidă, prin tratatul ce n'a isbutit să-l termine, poarta de cercetare în această știință atât de necesară.

Ne vom întreba cum putuse cuceri Michel Angelo cunoștințele sale de Anatomie.

Pe la vârsta de 40 ani primii de la cardinal drept răsplăta pentru un crucifix de lemn făcut pentru altarul Sfântului Duh, un colț de mânăstire (câteva chilii) rezervat pentru el, unde i se aducea din când în când un cadavru de studiat.

Această curioasă încurajare din partea unui susținător al altorului și credinței catolice, într'un timp când disecarea corpului era privită ca o fără de lege, fu singura lui ocazie de a studia structura corpului omensc.

Pictorii și sculptorii desăvârșiți au trecut la nemurire, prin geniul lor, scene din lecțiuni de Anatomie și chipuri de savanți anatomisti.

Trebuie știut că toți artiștii Artei plastice și-au dat seama de necesitatea Anatomiei în concepția operilor lor.

Odată expuse raporturile dintre Arta plastică și Anatomie, să ne ridicăm în sfera noțiunilor generale din care acestea fac parte și anume: Arta și Știința în general și să căutăm să facem o paralelă între aceste domenii mari de activitate umană.

Cu toată dificultatea de a da definițiile Artei și Științei, vouă căuta să schitez aceste noțiuni.

Arta este îndelungul omenească care are ca obiect cercetarea, studiul și reprezentarea frumosului, impresionând simțurile sub orice formă.

Știința este disciplina umană care are ca preocupare cercetarea, studiul și interpretarea adevărului și fenomenelor naturii, căutând să le aplice în folosul civilizației.

Omul se naște cu sentimentul de frumos. Pentru a face *Arta* el întrebuințează inteligența, sentimentul și forța fizică.

Deoarece Știința necesită numai inteligență și forță fizică, putem spune că pentru a face *artă* trebuie pe lângă sentiment și știință.

Pe când în *Arta* este indispensabil sentimentul, Știința pură nu necesită punerea lui în funcțiune. Orice specialitate ai aborda, poți să-ți întrebuințezi sentimentele, căci omul are înscăcută în sine și *Arta* și Știința, la unii predominând una, la alții cealaltă.

Astfel ne dăm perfect de bine seama dând ca exemplu pe doi sau mai mulți ingineri cari au de făcut într-un același punct dat, câte un pod. Vom vedea că, toate fiind bune din punct de vedere științific, nu toate ne vor place la fel. Unul ne va atrage mai mult. Acel ce a făcut podul preferat, a pus la contribuție pe lângă știința pusă și sufletul. Cu alte cuvinte a combinat Știința pe care o acumulase prin studii, cu *arta* ce o avea în el înscăcută.

De asemenea cu doi chirurghi. Nu amândoi vor face la fel o aceiași disecție. Unul va întrebuința

arta lui care diferă de a celuiilalt, încât și lucrarea va diferi.

Mulți oameni, ce nu aprofundează chestiunile, fac greșala că artele sunt științe și că științele sunt arte. Acest fapt se explică tocmai prin aceea că legătura dintre ele este foarte strânsă și că și'n una și'n cealaltă lucrările valoroase prezintă contopirea lor. Chiar din banala exclamație: „Este o întreagă *artă* să faci acest lucru...” putem vedea că în orice îndelungire contribuția sufletului mărește valoarea oricărei lucrări.

Credeți că bancherul în tot traficul de bani nu și întrebuințează pe lângă experiență și facultățile sufletiești? Dar vânzătorul? Dar croitorul? Dar mecanicul?...

După cele spuse până acum, pot declara că știința este *obectivul*, iar *Arta subiectivul*.

Spațiul ce mi s'a acordat fiind limitat, nu-mi permte dezvoltarea prea mare a acestor chestiuni ce-ar putea fi încapute fără exagerare în câteva volume, sunt nevoit deci să caut să'nchei.

Știința merge cu pași repezi spre apogeu. Idealul științei este mereu merca în viitor și dela atingerea unuia își creează momentan altul. O ușă deschisă curiozității științifice ne arată totdeauna un zid.

Idealul artei este atingerea perfecțiunii creând tipuri ideale.

Aceasta două, *Arta* și Știința, sau obiectivul și subiectivul, vor fi totdeauna în cea mai intimă legătură, ele fiind în același raport ca trupul cu sufletul.

MIHAIL GERARD CIOC

CONSTITUȚIA MATERIEI

FIZICA MODERNA a lămurit și mai este încă pe cale de a lămuri o teorie veche, și totuși mereu nouă, o teorie care a pasionat două mii de ani și mai bine o serie de oameni de știință, cari și-au pus toată puterea lor de muncă la contribuția cercetărilor ce trebuiau să pună punct problemei constituției materiei.

Dacă la început, această însemnată problemă a preocupat numai pe filozofi și era cuprinsă în domeniul unei științe relative, mai târziu, după foarte multă vreme, când a fost reluată, domeniul ei s'a întins, a trecut în cadrul științelor pozitive și a câștigat precizia necesară.

Ipoteza pur metafizică a lui Leucip, Democrit, Epicur, Lucrețiu, cari susțineau discontinuitatea materiei a fost reluată și verificată în mod experimental de Dalton, Gay Lussac, Bérzelius, Gerhardt, Wurtz ș. a.

Prima etapă a marelui probleme era atinsă.

Drumul era deschis pentru noile cercetări. Atomul chimic odată definit, partea cea mai grea venia acum. Structura atomică și în legătură cu dânsa, unitatea materiei, bazele edificiilor fizico-chimice trebuiau rezolvate.

În ultimii 30 ani a survenit o avalanșă de descoperiri în domeniul electricității, descoperiri cari au schimbat în totul aspectul structurii atomice.

Studiul razelor catodice, foto-electrice, razele Curie-Sagnac precum și cel al substațelor radioactive, mișcărilor browniene au răsturnat vechile concepțiuni dând un nou avânt cercetărilor, explicând constituția atomului în natura lui electrică.

Se știe foarte bine că în tubul lui Crookes când presiunea este redusă la o milime de mercur, pornesc dela catod raze cari merg în linie dreaptă. Aceste raze, numite catodice, pot traversa o placă subțire de aluminiu, ion-

zează aerul, impresionează placa fotografică, sunt deviate de un magnet și condensează vapori de apă din apropiere.

Aceste raze sunt proiectile ce se deplasează cu o viteză de mii de km. pe secundă. Jean Perrin, un mare om de știință a stabilit că aceste particule transportă electricitate negativă.

Reamintesc de asemenea de corpurile radioactive cari emit între altele și razele B, de razele fotoelectrice, Curie Sagnac și de cele emise de corpurile incandescente.

De aci rezultă o primă concluziune asupra constituției materiei. În anumite circumstanțe se pot extrage din materie corpuscule de electricitate negativă cu o masă de 1830 ori mai mică decât masa celui mai mic atom.

Sir Joseph Thompson a dat acestor particule numele de corpuscul. Mai imprudent, Johnston Stoney a denumit-o electron. Acest cuvânt era nepotrivit fiindcă înseamnă 1) corpusculul, el însuși; 2) sarcina electrică a atomului de hidrogen în electroliză și 3) quantumul de electricitate. Noi vom da electronului prima lui semnificație.

Poate electronul să fie materie? Da și nu. Da, când ne mărginim să dăm materiei definiția „tot ce are masă”; nu, atunci când legăm noțiunii de masă cea de greutate. Nu se știe dacă electronul are greutate.

În rezumat, el nu este materie, deși are una din proprietățile ei; este un constituant al materiei. Deosemena electronul nu este electricitate, magnetism, lumină, dar este origina fenomenelor electrice, magnetice, luminoase.

Electronul nu este un cuvânt o abstracție; este un element o substanță, o realitate în sensul strict etimologic al cuvântului.

Părăsind deocamdată corpusculul de electricitate negativă să trecem la unitatea de electricitate pozitivă. Când dintr'o substanță se extrag pe o cale cunoscută electroni, substanța rămâne electricizată pozitiv. Care este natura acestei stări electrice?

S'a spus, dintr'o dorință de simetrizare că există electroni pozitivi, dar acest lucru nu era dovedit. Mai târziu însă, fizicianul Goldstein perforând în catod un canal, a obținut o fascie de raze pozitive pe cari le-a numit raze canale.

Natura acestor radiațiuni a fost explicată de J. J. Thomson. S'a stabilit că razele canale se mișcă cu o viteză de 100 km.—200.000 km. pe secundă, că au o masă de 1800 ori mai mare ca aceea a electronului.

Toate cercetările făcute relativ la electricitatea pozitivă au adus la următorul rezultat:

1) că este inseparabilă în mod practic de ce ace numim atom material și că nu s'a putut

obține niciodată o particulă pozitivă mai ușoară decât cel mai ușor atom, atomul de hidrogen. În fața acestor fapte este vizibilă concluzia. Corpurile materiale sunt constituite prin reuniunea sub influența acțiunii electrostatice, din corpuscule de electricitate negativă, electroni și dintr'un număr de unități de materie cari au o sarcină electrică pozitivă.

Dar componenții primordiali ai materiei, electronii și unitatea de materie nu sunt dispuși în voia soartei, și grupați în conglomerate de primul ordin, ale căror unire formează conglomerate de ordin superior. Aceste elemente, baza edificiilor fizico-chimice, care rămân neschimbate în mijlocul oricărei reacțiuni ce nu atacă constituția lor intimă, au primit numele de atomi. În concepțiunea chimiștilor dela începutul secolului XIX-lea, atomul, comporând valoarea sa etimologică, era indivizibil. În primele tabele corpurile simple atinseseră numărul 83, lucru care derută mult pe acei cari tindeau la o unitate a materiei. Marele Berthelot spunea în 1885 că atomul este inescabil și că în interiorul lui nu poate să existe nici o rezervă de energie.

Comparând ideile lui Berthelot cu ideile actuale, putem să ne dăm seama de adevărata revoluție profusă de fizica modernă în chimia de azi. Studiul fenomenelor radioactive, fotoelectrice, termoelectronice au dovedit complexitatea atomică, combătând teoria indivizibilității.

Azi, existența unității de materie este nediscutabilă și fiindcă am ajuns la ea, să vedem numărul de unități ce intră în constituția atomică. Dacă examinăm noțiunile absolut precise ce posedăm asupra atomilor, le putem reduce la trei:

1) *Greutatea atomică*, adică raportul ponderal ce există între atomii diferitelor corpi.

2) *Valența*, adică capacitatea ce posedă fiecare atom de a se combina cu un număr mai mic sau mai mare de alte elemente.

3) *Totalitatea proprietăților*, rezultând rapoartele necesare între spețele atomice, proprietăți cari se manifestă prin fenomene numite reacțiuni chimice.

Din aceste trei ordine de fapte, noțiunea de greutate atomică ne permite să abordăm direct chestiunea de față.

Proprietățile materiei nu sunt continue ci exprină integrarea de proprietăți a unor unități ireductibile, printre cari proprietăți una din cele mai caracteristice este atracția forțelor gravitației.

De aci deduce în mod natural că fiecare atom, conglomerat de unități de materie este atras de forța gravitației, proporțional cu numărul de unități din care este compus. Greutatea

atomică, caracteristica fiecărui atom, nu este deci decât expresiunea numerică a acestui raport. Prin urmare, cunoscându-se greutatea atomică a unui element, se poate ști din câte unități este constituit atomul său.

Două ipoteze se pot emite în privința acestui subiect.

Sau diferitele greutăți atomice ar fi multiplii celei mai mici dintre ele, hidrogenul sau multiplii unei unități de materie mai mică decât cel mai mic atom cunoscut.

În sprijinul primei teorii au venit un mare număr de învățați, J. J. Thomson, în studiul razelor canale și X, n'a constatat niciodată existența unei particule pozitiv încărcate care să aibă o masă inferioară celei unui atom de hidrogen. Această constatare a lui Thomson, întărind prima teorie, n'arula definitiv pe cea de a doua. Față de analiza lui Thomson, a survenit adevărata sinteză de atomi pe care a realizat-o Ramsay, producând heliu, neon, krypton și argon prin bombardarea catodică a hidrogenului. O a treia dovadă a acestei ipoteze a fost expusă în mod foarte original și atrăgător de sir Norman Lockyer care a abordat problema pe altă latură. După acest savant, stelele cele mai calde nu dau decât spectrul hidrogenului, apoi apare cel al heliului.

La temperaturi inferioare numai, apar spectrele metalelor. În general, elementele apar în ordinea greutăților atomice crescând. Bazându-se pe aceste fapte, sir Lockyer admite că sub influența temperaturilor foarte înalte, corpurile simple se disociază progresiv pentru a ajunge la hidrogen.

Din cele ce vedem, atât observarea cât și experiența sunt în favoarea acestei ipoteze, care nu este în realitate decât o formă modernă a ideilor lui Proust. Totuși ipoteza acestuia nu era exactă în forma ei absolută căci, după el, atomii diferitelor corpuri erau formați din polimerizarea hidrogenului, lucru care nu este adevărat.

Impotriva acestei frumoase teorii, s'a ridicat multă vreme chestiunea zecimalilor. Nu se putea ca un corp cu greutatea atomică 24,3 să conțină 24,3 unități de materie. În ultimul timp însă, s'a dovedit că zecimalile sunt datorite unor lacune de experimentare. Singura obiecțiune împotriva existenței unității de materie cade și putem să enunțăm fără nici o grije că există o unitate a materiei, a cărei masă este egală cu masa atomului de hidrogen. Să stabilim acum numărul electronilor din atomul elementar, pentru a putea proceda apoi la reconstituirea teoretică a unui atom.

Pentru determinarea numărului electronilor

nu posedăm vreo dată experimentală tot atât de precisă ca greutatea atomică. Știm, din noțiunile noastre elementare din chimie că molecula chimică este neutră din punct de vedere electric. Ne mai rămâne de știut: Câți electroni sunt necesari pentru a neutraliza un număr de unități din punct de vedere electric neutru.

Dacă ne-am conduce după principiul absurd a lui Hegel asupra identității contrariilor, electronul ar avea o sarcină egală și de semn contrar cu unitatea de materie.

În acest caz, dacă se admite neutralitatea electrică ar urma ca numărul electronilor negativi să fie egal cu numărul unităților de materie și deci cu numărul ce exprimă greutatea atomică a atomului studiat.

Din nenorocire postulatul este inadmisibil dacă se consideră lucrurile de mai aproape.

Raționamente și calcule pe cari n'aș putea să le dau aici, au adus la concluzia că atomul din punct de vedere electric nu este neutru ci are oarecare sarcină, variază după valențele elementelor. Câci ce reprezintă în fond valența unui corp simplu? Doar numărul de unități de materie cari nefiind neutralizate de electronii atomului, au nevoie de intervenția unor electroni exteriori.

Pe de altă parte s'a calculat sarcina electrică a unității de materie $4,14 \cdot 10^{-10}$ unități electrostatice C. G. S., și sarcina electrică a unui electron $8,3 \cdot 10^{-10}$ U. E. De aci rezultă că pentru a neutraliza 2 unități de materie necesită un electron.

Un raționament foarte simplu ne arată numărul de electroni făcând parte integrală din atomii corpurilor diferiți: $\frac{A - V}{2}$, A reprezentând numărul greutății atomice și V, valența maximă a atomului.

Pentru exemplificarea formulei dau câteva cifre:

Corpul	Greut. atom.	Valența max.	Num. electroni
Litiu	7	1	3
Fluor	19	3	8
Alum.	27	3	12
Kaliu	39	1	19
Crom	52	6	23

Am văzut factorii cari intră în constituția atomilor. Rămâne de văzut felul cum sunt dispuși acești factori, adică structura atomică.

Studiul trecerii razelor X (electricitate pozitivă) prin materie a dat ocazie învățaților să se pronunțe și asupra acestei chestiuni.

S'a văzut prin experiență că razele X, emise

de ex. de un fragment de radium, trec prin pelicle metalice fără să sufere mari deviațiuni.

De oarec peleculele conțin mii de atomi, este inadmisibil ca particula X, să treacă doar prin spațiile interatomice. Ea trebuie să treacă chiar prin atomi, lucru care ar fi imposibil dacă admitem un atom masiv. S'a ajuns astfel la ipoteza edificiilor atomice formate din particule foarte mici, față de spații relativ considerabile. Pentru a interpreta micile deviațiuni ale razelor X, în trecerea prin materie, învățatul englez sir Rutherford a propus un model special de atom, care de fapt fusese găsit de fizicianul francez Jean Perrin. Atomul lui Rutherford

NUBAR ACIKGHEOZIAN

este compus dintr'o sarcină pozitivă de dimensiuni foarte mici (la aur $3,1 \cdot 10^{-8}$ cm.) împrejurul căreia circulă un număr de electroni într'un spațiu relativ întins. Atomul apare deci ca un sistem solar în miniatură, în care soarele este reprezentat de nucleul pozitiv și planetele de electroni.

Admițând că legile clasice a acțiunilor electrice sunt aplicabile constituenților electrici ai atomului, analiza matematică poate desvălui felul în care sunt dispuși electronii. Se stabilește astfel că numai un număr limitat de electroni pot sta pe aceeași suprafață sferică, concentrată cu nucleul. Dacă acest număr depășește o anumită valoare, electronii se separă în două sau mai multe grupe, dispuse într'o serie de suprafețe concentrice. După Rutherford cât și după Bohr, care a complectat ipoteza primului, acești electroni se mișcă continuu printr'o mișcare asemănătoare.

Un alt model, admis de J. J. Thomson se apropie cu mult de cel Rutherford-Bohr.

Atomul lui J. J. Thomson cuprinde un nucleu, conglomerat de protoni, împrejurul căruia

sunt repartizați electronii. Ca diferență esențială, în timp ce Rutherford și Bohr admit circularizarea electronilor într'o mișcare planetară, J. J. Thomson susține că electronii formează un tot în echilibru.

Atomul lui Rutherford-Bohr, dacă explică parte din fenomenele fizice, are însă lacunele lui. De asemenea, atomul lui J. J. Thomson, care dă o magistrală explicație proprietăților chimice, este oarecum în contradicție cu legile lui Coulomb.

Picare din aceste două teorii explică un grup de fapte. Care din ele este cea adevărată bună? Sunt ele atât de inconciliabile, încât să nu poată, modificându-se una printr'alta, să se completeze? Tot ce putem dori, este ca fuziunea lor să cimenteze definitiv teoria atomică.

Aceasta este în puține cuvinte teoria adevărată și nu mai puțin vestita teorie a constituției materiei. A stărnit în lumea oamenilor de știință discuțiuni aprinse, a pasionat și întreagă categorie de intelectuali și a deschis în câmpul de vederi al acestora un număr însemnat de chestiuni privitoare la atom, moleculă, transpoziție moleculară, ce așteptau să fie rezolvate. Datorită ei s'a adus lumină în atâtea probleme ale fizico-chimiei. Progresul unei științe depinde de entuziasmul ce s'a pus la contribuția ei. În această privință, teoria atomică a fost insufletitoare fizice din ultimele două decenii.

Rolul ei a fost covârșitor și numele oamenilor cari s'au consacrat ei, Gerhardt, Wurtz, Goldstein, J. J. Thomson, Ramsay, Lockyer, Rutherford-Bohr, Jean Perrin au fost consacrate pe altarul științei fizice.

NUBAR ACIKGHEOZIAN

Peisaj. — Ionescu Sorin.

RUBRICA MATEMATICA

Dăm aci rezolvarea problemelor propuse în numărul 4 al revistei noastre.

1) Să se verifice identitatea:
 $\sin(a-b) - \sin(b-c) + \sin(c-a) + 4 \cos \frac{c-a}{2} \sin \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2}$

Primiți 3 termeni ai relației p t fi puși sub formă de produs.
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$
 $2 \sin \frac{a-b}{2} \cos \frac{b+c}{2} + 2 \sin \frac{c-a}{2} \cos \frac{b-a}{2} \cos \frac{b-c}{2} = 0$

Ceai ce era de rezolvat.

BREYER AL.
Cl. VI-a A.

Au dat soluții bune elevii:
 Buescu M., Gheorghidi M., Grigorescu D., Hăneș R., Kundacgian A., și Cioc M. cl. VI-a A.
 2) Să se găsească 2 numere, cunoscându-se cel mai mare comun divizor, D, și suma lor s. — Aplicație: D = 22, S = 396.

Fiie a și b cele 2 numere, a' și b' caturile lor prin D.
 $a = a'D$ $b = b'D$
 Deci $s = a + b = D(a' + b')$ sau $s = D s'$
 Rezultă că suma s, este un multiplu al lui D. Problema numerică este imposibilă dacă această condiție nu este îndeplinită.

Trebuie deci să descompunem suma s' în 2 termeni primi între ei. Această problemă poate admite un număr mare de soluții.

Aplicație: D = 22 s = 396
 $s' = \frac{396}{22} = 18$

Se poate descompune 18 în 2 numere prime între ele.

1 și 17, 5 și 13, 7 și 11 C = 374
 a' = 1 b' = 17 a = 22 C = 374
 a' = 5 b' = 13 a = 110 C = 286
 a' = 7 b' = 11 a = 154 C = 242

Soluții bune elevii: Chitimia AL., Teodoru C., Georgiade M., Petrescu Paul, Kundacgian A., și Cioc M. cl. VI-a.

Să se găsească numerile întregi cari verifică ecuația.

$x^2 - 16 = (y-9)^2$
 Ecuația dată care are 2 necunoscute este nedeterminată dacă se consideră toate valorile pe cari le poate lua o necunoscută în funcție de cealaltă. În cazul când considerăm numerile întregi, numărul soluțiilor este limitat.
 Pentru a găsi valorile cerute, trebuie dar să descompunem ecuația dată într'un sistem.

$x^2 - (y-9)^2 = 16$
 $(x+y-9)(x-y+9) = 16$
 $1) x+y-9 = 16$ $x-y+9 = 1$ $3) x+y-9 = 2$
 $2) x+y-9 = 8$ $x-y+9 = 2$ $4) x+y-9 = 4$ $x-y+9 = 4$ $6) x+y-9 = 1$
 $3) x+y-9 = 2$ $x-y+9 = 8$ $5) x+y-9 = 4$ $x-y+9 = 16$
 $4) x+y-9 = -16$ $x-y+9 = -2$ $7) x+y-9 = -8$ $x-y+9 = -4$ $8) x+y-9 = -2$
 $5) x+y-9 = -4$ $x-y+9 = -16$ $9) x+y-9 = -4$ $x-y+9 = -4$
 $6) x+y-9 = -8$ $x-y+9 = -8$ $10) x+y-9 = -4$ $x-y+9 = -4$

Dintre aceste sisteme, numai nr. 3, 4, 5, 8, 9, 10 au soluții întregi cari verifică ecuația dată.

3) $\begin{cases} x = 5 \\ y = 6 \end{cases}$ 4) $\begin{cases} x = 5 \\ y = 12 \end{cases}$ 5) $\begin{cases} x = 4 \\ y = 8 \end{cases}$ 8) $\begin{cases} x = -5 \\ y = -4 \end{cases}$ 9) $\begin{cases} x = 5 \\ y = 6 \end{cases}$ 10) $\begin{cases} x = -4 \\ y = -4 \end{cases}$

Nu s'a primit nici o soluție completă a acestei ecuații.
 Toți cei cari au trimis rezolvări au neglijat faptul că numărul 16 se poate descompune în 2 factori, ambii negativi.

Soluțiile incomplete: Teoharide L., Buescu M., Canner C., și Fuhr I.

PROBLEME PROPUSE

- Să se arate că expresia.
 $2(\sin^2 x + \cos^2 x) - 3(\sin^4 x + \cos^4 x)$
 are o valoare constantă independentă de x. Să se calculeze valoarea expresiei.
- Să se rezolve ecuația exponențială.
 $\sqrt{2a^x} - 2a \cdot 2a^x = 0$
- Să se dovedească într'un triunghi în care laturile sunt în progresie aritmetică și un unghi are 120°, că laturile sunt proporționale cu 3, 5 și 7.
- Să se arate că într'un triunghi dreptunghiu avem relația
 $b \sqrt{(2p-c)(a-c)} + c \sqrt{(2p-b)(a-b)} = (3a-2p) \sqrt{(2p-b)(2p-c)}$

N. ACIKGHOZIAN

VIATA ROMĂNEASCA (Noembrie Decembrie 1930, No. 11-12). — Ne pare rău că apare atât de târziu această recenzie, dar credem că data nu constituie un prea mare neajuns.
 Numărul începe cu o schiță simplă de d. Franz: *Viata fetică*. D-rul S. Irimescu își continuă campania contra nepăsării cu care e privită tuberculoza la noi.

O năvălă de *Zoe Verbiceanu: Casa cu minuni*. E o încercare de redare a sufletului sensibil al copilului, a primelor emoții și impresii. Un interesant studiu de d-l Petre Comănescu, asupra *Spiritului american*; America nu e un pământ britanic și nici unul nou. Ea are personalitatea sa, caracterul sale specifice și nu trebuie nicidecum susținută dependența ei.

Un alt studiu publică H. Sanielevici: *Supra-veșturi din misterele dionisyace, la ereticii din Basarabia*. Din asemănarea practicilor inochentiste și a celor ale sectanților ruși din vremuri mai vechi, cu practicile berberilor mediteranieni și ale unor locuitori ai Franței sau ale cartăginilor antici și misterele dionisyace, deduce o înrudire între toate acestea, care nu constituie altceva decât cultul pământului. Caracterul erotic și explicat prin felul hranei, aceluși la toate aceste popoare.

D-l Al. Graar dă o încercare bună asupra *„Strigătelor în românește”*, arătând alterațiile fonetice produse în aceste strigături (mai bine).
 Numărul mai cuprinde articole de: Eug. Herovanu (Viața și dreptul), M. Barosch (Legislația muncii în cadrul politicii sociale), C. Vișoianu (Organizarea federativă a Europei), dar nu putem pătrunde în toate domeniile.

A. NETZLER.

REVISTA DE SOCIOLOGIE.

A apărut la Cluj, de demult *proiectata Revista de sociologie*, sub conducerea D-lui Virgil Bărbat. Portretul fondatorului sociologiei, Auguste Comte deschide revista, urmat de o mică notiță biografică. Fragmente dintr'o conferință ținută la Cluj: *Democrația modernă și criza actuală* a civilizației publice D-l Virgil Bărbat, în care desbate problema: Democrația și tineretul. Tineretul este neprețuit și reprezintă maximul de expansivitate. Dar tineretul are nevoie de cumințenia adunată de lume până la el, iar aceasta nu este nici odată atât de

de efectivă ca atunci când trece prin ființa vie a unui om, bătrân în cazul acesta. Trezind la greutățile economice, se cere un nou echilibru, și pentru aceasta Franța ne poate servi cel mai clasic exemplu. Pentru țara noastră nu există altă țesătură, decât industrializarea.

Numeri îmbogățirea și ridicarea nivelului cultural al maselor, pot garanta bogăția și cultura popoului fiecărei țări. Masele producătoare din țările mai înaintate sunt direct interesate la îmbogățirea maselor din țările mai înapoiate. Și apoi mântuirea civilizației de azi e democratismul.

Despre mișcarea tinerilor din Germania, D-l George Em. Marica, publică interesante date istorice, în legătură cu nașterea, dezvoltarea și caracterul acestei mișcări. Cronica bine susținută. Urmează apoi dări de seamă asupra activității Extensiunii Universitare din Cluj, din care ne putem face o idee asupra activității a acestei soc. culturale. Intre 1924 — 30 această soc. prin membrii ei a ținut 1050 conferințe în 52 de orașe. Note și însemnări, completează una din puținele publicații ardelen.

Revista de sociologie, Cluj Februarie 1931, No. 2. Revista începe cu portretul lui Spencer, cunoscutul filosof englez. D-l Virgil Bărbat, la Fapte și Comentării protestează cu vehemență împotriva celor cari vorbesc de rău poporul, de care au avut atât nevoie în ceasurile critice, când era nevoie de sângele său. Desbătând problema „Cărturarilor și puterea politică”, spune că în majoritatea cazurilor oamenii de știință au fost partizani ai libertății, singur acesta putând să susțină via marele creator al științei. Știința trebuie să domnească prin imposibilitatea ei, nu să guverneze (Cărturarilor și conducerea statului). Invățătorii trebuie considerați astăzi ca consilieri tehnici al popoului, centrul de redacție formându-l însă acesta.

D-l Prof. R. Cuvader, dela Școala de Inalte studii Sociale din Paris. desbate problema: Tineretul sub 30 de ani. Tinerii de astăzi privesc viața în față și simt că pregătirea lor intelectuală îi lasă în parte inadoptabili cerințelor noi. Cei mai mulți tineri de azi, cu o patimă necunoscută în tinerete, nici după viață, nici de bunicii lor, au meditat asupra evenimentelor italiene sau rusești, îmbrășișând cu entuziasm pe Lenin sau Mussolini. Dar cum acțiunea căldură pe Lenin sau Mussolini. Dar cum acțiunea taie mai repede nodurile jorgiame, ei și-au oferit puterea brațelor și avântul tineretii partidelor po-

litice — In domeniul intelectual schimbarea a fost mare, căci am pierdut gustul pentru matfizică. Generația care iese astăzi din Universități este serioasă, unor chiar foarte serioasă. Ea a avut câteodată ură împotriva celor născuți în bogăție, contra celor cu situații făcute și împotriva parvențiilor.

D-l George Em. Marica, dă referințe asupra mișcării tineretului din Germania concretizată în Jugendherberge.

In „Mulțumirea și elitele”, D-l V. Bărbat, ne arată că epoca noastră are o superioritate față de epocile mari ale trecutului, prin apropierea mare între popor și elite, problemele celui dinăun, fiind și ale celui de al doilea.

Note și însemnări completează valoroasa publicație clujană.

Societatea de mâine. No. 2 (15 Febr. 1931). — Valoroasa publicație clujană poate singură, publică în cel de al doilea număr din al optelea an de la apariție, un interesant studiu al D-lui Petru Suciuc „Planuri cinquenale” în care după ce ne arată situația Rusiei pe piața mondială a grâului, propune pentru soluționarea crizei noastre agrare câteva idei în planul de refacere economică a agriculturii 1) Degravarea desarcină bănească a nevoilor țărănești, 2) Intensificarea culturile agricole și 3) Deslătarea vâmlor prohibitive etc. Despre Francis Delaisi, economist francez ale cărui idei sunt des vânturate, de ziaristii noștri fără a arăta resursa lor scrie

CRONICA DRAMATICĂ

„EVANTAILU D-nei WENDEREMERE”

PE SCENA Teatrului Național s'a reprezentat o piesă care conține descrierea obiectivă a ideilor morale din clasa înaltei aristocrației engleze. Autorul, *Oscar Wilde*, unul din reprezentanții cei mai tipici ai „pleenului” englez, utilizează o întâmplare din viața unei familii de lorzi pentru a-și desfășura în mod nestăpânit și satirizant. Vorbile de spirit se întretin dealungul piesei cu scriperea săbiilor de oțel scapără ca focurile de artificii din cel mai neînsemnat pretext. S'ar părea că subiectul piesei este numai un motiv pentru desfășurarea întregii game de acrobații verbale ale autorului.

Totuși nu putem nega că în lecția pe care D-na *Elyane* o dă fiicei sale *Lady Wenderemere* nu se ascunde o adevărată idee morală; a autorului: nici odată să nu faci nimic fără o serioasă gândire; cel mai mic pas greșit poate să te arunce în prăpastie. Asta mai ales în înalta aristocrație are o

D-l Tomescu, arătând în linii reduse și ideile lui asupra crizei economice.

In „O situație tragică” D-l Ilie Cristea arată concludând că numai „o sindură clasa socială”, desigur, a prins cunoștința și fapth imperialiste, care a muncitorimea va conduce treburile colectivității. Până atunci toate încercările de asigurare a păcii rămân infructuase și Europa își vede alunecarea spre abis, fără a se putea opri.

Frumoase versuri dedicate lui Eminescu, publică D-l Al. Iacobescu — Un scurt istoric al evoluției proprietății apuse din Ardeal publică D-l P. Suciuc, iar despre originea românească a Ardealului vorbește D-l Ișsia Tolore — Interesante scrisorile din cititoriei. Un articol de biopolitică publică D-l Dr. E. Nicoră, în care arată pericolul și a urmării fumutului.

Versuri semnate de Gavril Pop-Strava și Al. Iacobescu, precum și o bogată cronică, completează bogatul număr al valoroasei publicații Clujene.

T. D. VIFOR

In curând va apare în editura *Cultura Românească* volumul de povești: *Zâne, Smei și Feti-tramoși de Sorin. B. Rareș colaboratorul nostru.*

deosebită semnificație, acolo unde morala este atât de rigidă.

Interpretarea, — în special D-nul Bălățeanu în *lordul Wenderemere* a căutat să se mențină în limitele trasate de autor la o foarte mică distanță de melodramă. Bine și-au interpretat rolurile D-nele Marioara Voiculescu în D-na *Elyanne* și Tanti Bogdan în *lady Wenderemere*.

D. BEREȘTEANU.

AMINTIREA

Piesă în trei acte de Denys Amiel

O femeie care, datorită tinereții înflăcărâte — cel foarte adesea, are repercusiuni tragice — a răătăci, viața... distrându-se; ajungând în Normandia, vizitează un castel, și fiind acesta de vânzare, vrea să-l cumpere spre a se recreia căci, în acest moment, a zis „stop” vieții sale dezordonate. Până aci merge totul cronometric. E intro-

ceea în miezul piesei. Autorul — în finețea stilizării nu trece brusca delă introducere la fapte ci introduce un timp intermediar.

După ce discută cu servitorul asupra castelului, Francine Saint-Servans, femeia de care vorbisem mai sus, trimite pe prietena sa să viziteze locuința sa cea nouă, în timp ce ea, rămânând singură în salon, se așază la pian spre a cânta, după niște note vechi, găsite acolo.

In timp ce cânta câteva note. Zări, în fața sa, un tablou: era tabloul proprietarului, pictat când acesta avea etatea de 20 de ani.

Tabloul răscolii în sufletul Francinei tot ce ea înmormântase până acum, tot ceea ce o făcuse să devie din ființa reală, ființa ce rade, ce zburdă, care se distrează și care, în fond, nu cunoaște plăcerea vieții decât sub forma dată de saaloane. Acest tablou o făcuse să devie lucidă.

Înto clipă, dispoziția extrem de expansivă se transformă într-o melancolie profundă.

Francine facu toate formele pentru a cumpăra castelul. Vrând, însă, a-l vedea pe cel iubit, cere notarului, ca lucrurile, ce nu le cumpără, să le ia însuși proprietarul.

Astfel făcu, ca Jean Harmelin să vie de câteva ori, Venind, el găsește, în locul tabloului său, tabloul ei ce o reprezintă la etatea de 17 ani, și face să simtă același zguduiri pe cari le simțise și ea la vederea primului tablou. Abia a treia oară i se arată dar, de data asta, sub masca celei căreia nu-i mai vine în mintea „amintirea” celor trăite.

Această parte, care ține tot actul al doilea, e prima parte și baza piesei. Jean Harmelin, pentru a-i aduce aminte, îi spune tot ce se întâmplase când ea era copilă, când o cunoscuse, intercalând în acest timp, că, dacă a plecat — plecarea, fiindu-i obligată — tot timpul a rămas cu durerea în suflet căutând alinare, dar negăsind-o. De aceea a și venit spre a-și depăna mai departe și mai strâns firul amorului lăsat cu aproape 20 de ani, în urmă.

Francine, după ce vede suferința, în care Jean Harmelin se sbate, . . . își aduce aminte.

E răutătea specifică celor ce au suferit. Când cineva suferă, sau a suferit după urma cuiva, caută, cu prețul vieții sale, să plătească cu aceeași monedă. Cu cât sentimentul, față de persoana după urma căreia am suferit, e mai mare, cu atât răutatea cu care ne purtăm e mai teribilă. Concepția omenească anume că, spre a da sufletului tău, unindu-l cu acel a persoanei iubite, trebuie să o faci mai întâiu să sufere adică să . . . o pui la încercare ca să vezi dacă-i demnă.

E una dintre părțile cele mai reale din piesă. După terminarea „teroarei”, cei doi martiri ai judecății și ușurării tinereții își contopesc sufletul din nou. Totul durează, însă, foarte puțin, căci se văd puși în fața realității de însăși atitudinea lor: sentimentul reciproc n'a mai rămas decât sub o formă de imagine, de simbol reprezentat în cele

două tablouri, ce-i mai pot arăta așa cum au fost și cum ar fi trebuit să fie.

D-ra Maria Ventura și-a arătat din nou talentul său artistic.

Domnia-sa a jucat impecabil trecherle dela sufrință la veselia falsă.

Ansamblul a fost desăvârșit.

DESANA.

VLAIUCU VODA

de *Alexandru Davilla*

Teatrul Național a reluat marea dramă istorică a lui Davilla, cu aceeași montare fastuoasă, cu aceleși dispoziții de scenă și poate și aceiași actori. Ce ne facem totuși să scriem despre ea, când nu constituie nimic deosebit? Tocmai faptul că face parte dintr-o serie de reprezentații istorice și că întrunește toate caracterele a estor reprezentații.

Am admirat frumusețea și bogăția costumelor și decorurilor sau a luminilor: razele de lună din actul I, tablourile din fund din actul II și V, atmosfera bătrână realizată în interiorul palatelor.

Am admirat bărbăția și femeescul d-nei Ana Luca (în rolul d-nei Clara), gama de nuanțe de ton, de la mândria de stăpână la umilitatea de invinsă, prefacerea d-lui Branconir (Vlaicu), smerenia și auru ascunsă, demnitatea și mândria sa: Am putea adăuga și pe reprezentanții boierilor, pe Nicodim, Domnița Anca (Cleopatra Cerăntianu), Kallianu (Athanasiu), etc, Rolul lui Mircea l-a avut dl. Demetru. Dacă în accentele de iubire sau de furie, nu au reușit, dacă ingenunchierile, îmbrățișările și în general gesturile și întreaga poziție i-au fost desechilibrate, declamația teatrală pe care o punea în ton, a stricat în multe părți cu desăvârșire rolul. Acești declamații și la ațafia alții, în pașagii care ar trebui să se distingă prin simplitate, pe când în locuri, unde e nevoie de ea, ca în admirabilul discurs asupra datinei, lipsește. E efectul unei școli greșite, care propovăduiește că teatrul înseamnă exagerare.

Dar figuranții? Nu mi s'a întâmplat niciodată să vad în vre-o piesă istorică boieri sau soldați așezați cum se cade. Parțoi niște păpuși, care trăsc în altă lume, și din când în când, ca trezii din vis, încep să strige sau să dea din mâini. Dar chiar dintre actorii principali, mulți nu se gândească dacă intrarea sau eșirea a naturală, dacă plecăciunile sau ingenunchierile nu sunt false, sau dacă mai trebuie să dea atenție când nu vorbesc sau nu li se vor vorbește. Și atunci, zadarnic s'ar strădui cei câțiva mari artiști: atmosfera e strâină și cuvintele lor nu mai armonizează cu ansamblul. E adevărat, sunt și scene foarte bune, dar în general, e un defect, de care suferă mereu Teatrul Național.

A. NETZLER.

CONCERTUL SIMFONIC de Duminică 26 Februarie 1931, dirijat de Domnul George Georgescu

PROGRAMUL a fost bine ales prin introducerea concertului pentru pian și orchestră de Rachmaninoff, având ca solistă pe doamna Șerbescu-Chelaru.

În concertul acesta, doamna Chelaru a putut să-și desfășoare toate aptitudinile D sale, de bună concertistă, aceasta nefiind toată uzor, deoarece este foarte dificil și cere să fi dotat cu o tehnică superioară.

Doamna Chelaru ne-a dovedit cu prisosință studiile serioase pe care le posedă dându-ne printr-o abilitate interpretare, dovada unei forțe și vociuni neobisnuite.

Interesul acestui concert simfonic, a fost mărit prin executare măiestră a „Simfoniei Altilor” de Richard Strauss. În această simfonie, Strauss ne dă posibilitatea de a face o excursie pe culmile gigantice, înbrăcate cu o mantie a bă, ce nu se uzează niciodată.

Cu o extraordinară putere de expresivitate, compozitorul ne face să întrevădem, fazele acestei periculoase excursii.

Zgomotul pe care-l fac tălăgile vitelor, când ele presimtind furtuna, fug într-o goană nebună.

Furtuna care se deslanșează nemiloasă, împreună cu avalanșele care se succed neînecat.

Linștea din mijlocul viscolului care lasă să se audă sunetele orgii a biserică din sat, care se înalță, implorând cerul, cerșind un pic de îndurare pentru acei care poate abia să sfârșit și-a înghețit, și ori-ce rugă ar fi de prisos.

Iar a doua zi, după acest acces de enervare a regiilor naturii, va straluci din nou pe culmi un soare ademenitor atrăgând pe bieții oameni, robi vesnici ai forțelor naturii.

Domnul Georgescu cu o energie și cu o pricepere pe care o depune de preferință operelor lui Strauss, a călăuzit această expediție, reușind dela pupitrul D-sale să atingă o înălțare vrednică de laudat.

EUGENIU LAZĂR TRANCU-IAȘI
CÂNTĂREȚI STRAINI PE SCENĂ „OPERA
ROMÂNĂ”.

Săptămânile trecute Opera Română a găzduit

doi dintre cei mai de seamă cântăreți ai Scalei din Milano. E vorba de d-nii José Palet și Enrico de Franceschi. Dl. Palet a dat o serie de reprezentații cântând rolurile principale din Aida, Traubvom insistă mai mult, Ebreca, operă în 5 acte de Fr. Halévy este una dintre cele mai bune ale marului compozitor. Cu un libret dramatic și cu o muzică scenică, ea formează un element de valoare al lirismului muzical francez și dă ocazia interpretelor și mai ales lui Eleazar, de a-și desfășura atât talentul vocal cât și cel dramatic. Dl. Palet în acest rol ne-a arătat calitatea superioară a vocii sale și un joc de scenă foarte studiat, care însă nu izbuteste să fie natural. D-na Elena Basarab, interpretând rolul Rachelei, fiica lui Eleazar, a neglijat mult acest joc de scenă, dându-ne totuși ocazia să auzim câteva note frumoase. Dl. Folescu a creat un admirabil cardinal, iar D-ra Emilia Gutianu a făcut frumoasă impresie în rolul prințesei Eudoxia. D-nul Ștefanovici însă, cu toată bunăvoința sa, n'a reușit să-și cânte rolul.

Două elemente, cari au contribuit mult la succesul serii, au fost corul și orchestra, aceasta din urmă bine condusă de dl. C. Pessione.

Ultimile reprezentații ale d-lui Palet în București s'au bucurat de o admirabilă distribuție. „Balul mascai”, ultima reprezentație a d-lui Palet a adus pe scena Operei Române pe dl. Enrico de Franceschi, unul dintre cei mai mari baritonii ai Italiei. D-sa a interpretat cu multă pricepere și cu mult bun simț rolul secretarului Renato și a fost admirabil secundat în dificila-i interpretare de către J. Palet. Atât unul cât și celălalt au căutat să dea publicului o probă de valoarea incontestabilă a vocii cât și a artistului în sine. Opera lui Verdi a fost admirabil interpretată, bucurându-se de concursul d-nei Simonia și d-rei Emilia Gutianu. Orchestra a fost condusă cu o măiestrie și siguranță de dl. Massini, lucru pe care aplauzele publicului l-au dovedit îndeajuns.

DINU ELIADE

1. ȘARADĂ, de Rely Iancovici Ins. Pomplian.

Prima parte de cătați
Peste o băutură dati;
A doua de vreji s'o știți
Măsurătoare de timp găsiți
Dacă le împreunați
Un oraș român ațați.

2. JOC PATRAT, de Pavel V. A.

X X X X X Orecutate purtată în spinăre
X X X X X Sat în România
X X X X X Feril
X X X X X Parfum
X X X X X Plante tin-re
Vertical la fel,

3. CARTEA DE VIZITĂ MAGICĂ, de Schragher S. M. II B.

DROPIE E. FLORESCU

Ce este Domnul?

4. JOC IN TRIUNGHIU, de Beck Iosif II. A.

X X X X X Pardesiu
X X X X Continent
X X X - Fluvii în Africa
X X Pronume posesiv.
X Vocală
Vertical la fel.

5. JOC IN TRIUNGHIU, de Constantinescu V. I. A.

Satan
   Crustaceu
  Instrument de cusut
  Consoană

6. JOC IN TRIUNGHIU, de Goldstein Dorel I. A.

Capitală europeană
   Calif
   Lampă care îndrumează
vapoarele pe mare
  Alifie
  Vocală
Vertical la fel.

7. GOLF DE CUVINTE, de Virgil Mirescu cl. III B.

Plecând din VIE
Am trecut LAC-ul
Ca s'ajung în SAT

8. JOC IN TRIUNGHIU, de Naftaliohn I. B.

X X X X X Capitală europeană
X X X X Calmez.
X X X Fluvii în Europa
X X Plantă textilă
X Consoană
Vertical la fel.

FRENKEL

DESLEGĂRILE JOCURILOR DIN No. 5

1. ȘARADĂ. — NAPOLEON.

2. PUNCTE MAGICI. — FRANȚA.

3. CUVINTE IN TRIUNGHIU.

R A D I O
A M A N
D A N
I N
O

4. CARTE DE VIZITĂ MAGICĂ Drăgășani.

5. CARTE DE VIZITĂ MAGICĂ. — Podul Iloaiei

6. CUVINTE TRIUNGHIU

H A R E T
A S I A
R I N
E A
T

DESLEGĂTORII JOCURILOR DIN

VLASTARUL No. 5.

Au deslegat 8 jocuri: Hasan cl. II A, Margareta Bunescu (Pomp.), Hasan M. (Bas.), Popescu Nic. V. B., Sufirin și Paucker cl. V-a A, Mihai D. cl. II-a

„VLASTARUL” Nr. 5

B O N No. 5.

B., Lăzărescu M. cl. V-a A., Sibille Iosif (N. Dame), Vanda Vetulani (N. Dame), Didesc u I. cl. V-a B., Coha Emilia (Pomp.), Ciocazan I. cl. V-a B., Pelgher E. cl. V-a B., Danciu O. cl. V-a B., Adam Maria (Ins. Pomp.).

Au deslegat 7 jocuri: Virgil Mirescu cl. V-a B., Nițescu cl. II-a B., Petrescu P. cl. II-a B., Grigoraș cl. II-a B., Valentina Broșteanu (Pomp.), Tzintzu Ioana (Pomp.), Sanft cl. II-B., Mușetescu cl. II-a B., Bereștenu cl. V-a B., Strominger H. cl. III-a B., Mayer cl. III-a B., Simona Catargi (Pomp.), Tănăsescu T. cl. II-a B., Vasiliu V. cl. II-a B., Marinescu Gh. cl. III-a B., Rădulescu Cezar cl. II-a B., Șain A. c. III-a B., Ștefănescu A. cl. II-a B., Pavel cl. V-a, Popescu T. cl. I-a B., Sftu Ilarian cl. II-a B.

Au deslegat 6 jocuri; Steluța Manolescu (Pomp.), Săvulescu Gh. cl. III-a B., Rosenblum cl. II-a B., Seceleanu Ovidiu cl. II-a B., Nicolaescu G. cl. II-a B., Grünberg David cl. II-a, Elena Iordanovici (Ins. Pomp.), Nicolau M. cl. II-a B., Kohl cl. IV-a, Boicekowschy cl. I-a, Ioana Georgescu (Pomp.), Rely Iancovici (Pomp.), Eleonora Macovei (Pomp.), Nacașian cl. II-a B., Zahariad II-a B., Loghiade cl. II-a B., Mihăilescu I. cl. III-a B., Mihăilescu Gh. cl. VI-a B., Mihăilescu M. cl. V-a B., Nichiteanu cl. I-a B., Eftimie cl. III-a B.

Au deslegat 4 jocuri: Georgescu Stelian cl. VI-a B., și Dragomirescu Ștefan cl. V-a.

Au deslegat 2 jocuri: Lola Wechsler (Ins. Pomp.).

DESLEGĂTORII JOCURILOR DIN VLĂSTARUL No. 5.

Au deslegat 6 jocuri: Mărculescu V. cl. II-a B., Mușetescu V. cl. II-a B., Sanft cl. II-a B., Solavici M. cl. II-a B., Nicolau M. cl. II-a B., Moldovan cl. II-a B., Mazdul cl. II-a, Loghiade cl. II-a B., Pană P. cl. VI-a Popp cl. II-a A., Sftu Iarian cl. II-a B., Mateescu U. cl. II-a B., Lazarovici cl. II-a, Diaconu D. cl. I-a, Goldstein L. cl. I-a, Tendler cl. I-a, Vasilescu I. n., Bishoff S. cl. IV-a, Beck cl. II-a, Negrescu V. cl. III-a B., Mihăilescu Gh. cl. VI-a B., Mihăilescu M. cl. VI-a B., Georgescu St. cl. VI-a B., Gürtler Robert cl. VI-a B., Leibovici N. cl. VI-a B., Constantinescu

PREMIILE NOASTRE

Pentru a putea participa la concursul cu premii elevul sau eleva trebuie neapărat ca odată cu jocurile să înmâneze d-lui profesor G. Marinescu și bonul No. 5. Deslegările se primesc cel mult până la 15 de zile de la apariția acestui număr.

V. cl. VI-a B., Kanner cl. VI-a, Iliescu cl. VI-a B., Mironescu cl. VI-a B., Ștefănescu Miron cl. VI-a, Rădulescu M. cl. VI-a, Juster Felix cl. VI-a, Gergescu Iacob cl. VI-a, Didescu cl. V-a B., Goldșten D. cl. I-a, Pop Șerban cl. V-a, Vasiliu V. cl. II-a B., Peter Carol cl. III-a B., Marinescu G. cl. III-a B., Mirescu V. cl. III-a B., Șain A. cl. III-a B., Cobilovici M. cl. I-a, Kohl cl. IV-a, Dumitru P. cl. I-a B., Marcus D. cl. II-a B., Rosenshtein Jean cl. II-a B., Schragger cl. II-a B., Kimel cl. I-a, Margareta Bunescu (Pomp.), Rely Iancovici (Pomp.), Leonie Lupescu (N. Dame), Odette Iosif (N. Dame), Atanasiu Gh. cl. I-a, Axentie Titus, Ionescu Th. cl. I-a, Kofler M., Farmachi, Gh. VI-a, Lipschütz S., Heller Melania (Pomp.), Valentina Broșteanu (Pomp.), Ionescu M. cl. VI-a Grigoraș I. cl. II-a B., Simona Catargi (Pomp.), Lola Wechsler (Pomp.), Ionescu Bujor (Pomp.), Jeni Georgescu (Pomp.), Petrescu cl. II-a B., Nițescu cl. II-a B., Tănăsescu Traian cl. II-a B., Niculescu D. cl. II-a, Ștefănescu N. cl. II-a B., Ștefănescu A. cl. II-a A., Teodoru M. cl. II-a B., Moldovan cl. II-a B., Penecean cl. II-a B., Zaharia cl. II-a B., Fițig cl. V-a B., Căpățână O. cl. I-a A., Dănilă P. cl. I-a, Voiculescu Șt. cl. I-a B., Nicolau N. cl. I-a B., Nissin Nissin cl. I-a B., Moscuna cl. II-a B., Minculescu Alexandru cl. V-a B., Ciocazan cl. V-a B., Steinhart A. cl. I-a B., Morgenstein P. cl. I-a B., Nichiteanu cl. I-a B., Moldauer cl. I-a B., Ornstein P. cl. I-a B., Spanier N. cl. V-a B., Eizik M. cl. I-a, Mihăilescu I. cl. III-a B., Stoenescu C. cl. III-a B., Mușetescu N. cl. III-a B., Strominger H. cl. III-a B., Nicolescu I. cl. III-a B., Sufrin cl. V-a, Paucker cl. V-a Popescu N. cl. II-a B., Bereșteanu cl. V-a B., Constantinescu M. cl. I-a, Calvocorescu cl. VI-a B., Mărculescu Th. cl. VI-a B., Sarafian cl. VI-a B., Weintraub Sandy cl. VI-a B.

Au deslegat 5 jocuri: Constantinescu V. I-a, Steluța Manolache (Pomp.), Rătescu cl. III-a B., Rosenblum I. cl. II-a B., Strausser J. cl. VI-a, Petrescu cl. VI-a și Teodoru C. cl. VI-a.

Au deslegat 4 jocuri: Năstăsescu cl. V-a, Victor Eftimie cl. III-a B.

Au deslegat 3 jocuri: Constantinescu C. cl. III-a, Velichi S. cl. III-a B., Stănculescu cl. I-a B., Mocanu cl. I-a B., Săvulescu Gh. cl. III-a B., Marinescu A. cl. I-a B., Naftalisohn cl. I-a B., Marguerite Grigoriu, Annie Bebian și Loulae Milicescu, (Pomp.).

Au deslegat 2 jocuri: Mateescu Alexandru cl. I-a B., Rădulescu St. cl. VI-a și Georgiadi M. cl. VI-a.

„UNIVERSUL“

SOCIETATE ANONIMA PE ACȚIUNI
SEDIUL : BUCUREȘTI, STRADA BREZOIANU Nr. 9-11
Director : STELIAN POPESCU

„UNIVERSUL“ ORGAN INDEPENDENT

ESTE CEL MAI VECHI ȘI RĂSPÂNDIT
ZIAR ROMÂNESC, CU ȘTIRILE CELE MAI RAPIDE DIN LUMEA ÎNTREAGĂ.

APARE ZILNIC ÎN 8-10-12-16-20-24 PAGINI

și în culori, cu colaborarea celor mai competenți și distinși scriitori, dând o atențiune deosebită chestiunilor Culturale, Artistice, Militare Agricole, Sportive etc. — Corpondenți proprii în toată țara și străinătate. — Servicii speciale de Telefon și Telegraf. Uzină proprie.

Secțiuni de Zețarie, Linotype, Stereotipie, Legătorie, Desen, Fotografii, Zincografii, Mașini rotative și plane, din cele mai perfecționate. Expediție proprie.

VASTA PUBLICITATE A „UNIVERSULUI“ aduce reale foloase Comerțului și Industriei, economiei naționale și finanțelor prin răspândirea acestui mare ziar în toată țara și în străinătate.

Ziarul „UNIVERSUL“ se vinde cu 3 LEI exemplarul în toată țara, iar prețul abonamentelor este : 80 LEI pe o lună, 200 LEI pe trei luni, 370 LEI pe 6 luni și 750 LEI pe un an.

Pentru străinătate dublu.

Abonamentele se servesc numai de la 1 și 15 al fiecărei luni.

„UNIVERSUL“ mai editează :

„VESELIA“ Cea mai mare revistă umoristică în culori.
Apare Joi. 5 lei exemplarul — 220 lei abonamentul în țară.

„ILUSTRĂȚIUNEA ROMÂNĂ“ Cea mai frumoasă
mai elegantă și interesantă revistă ilustrată săptămânală.

„Ziarul Științelor și al Călătoriilor“

Revistă științifică în curent cu ultimele noutăți și descoperiri științifice.
Apare Marțea. 5 lei exemplarul — 220 lei abonamentul.

„UNIVERSUL COPILOR“ Revistă în culori p. copii și
tineret. Apare Miercuria.
5 lei exemplarul — 200 lei abonamentul.

„DUMINICA UNIVERSULUI“ cea mai răspândită
revistă literară și artistică, scrisă de cei mai buni scriitori. Apare Duminica. 6 lei exemplarul.
Abonamentele pentru străinătate prețul este dublu.

Cărțile ce apar în „BIBLIOTECA ZIARULUI UNIVERSUL“ sunt adevărate perle ale literaturii românești și străine. Se expediază gratuit Catalogul la cerere.

COLȚ DIN BUCUREȘTI.
PICTURA DE D. GHIȚĂ.